

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2023 30 stp
Fakultetet for landskap og samfunn

Sentrumsutvikling på tettstedet Ørnes premisser

Urban development based on the
characteristics of the town center Ørnes

Henrik Bjørgan
Master i landskapsarkitektur

BIBLIOTEKSIDE

Tittel

Sentrumsutvikling på tettstedet Ørnes premisser

Title

Urban development based on the characteristics of the town center Ørnes

Prosjektområdet

Ørnes sentrum, Meløy kommune, Nordland fylke

Forfatter

Henrik Bjørgan

Veileder

Ingrid Merete Ødegård

Sideantall

50

Format

Liggende A3, også lesbar i liggende A4

Figurer

Referert ved tall i tekst og fullstendig referanse i figurliste i oppgavens avslutning. Figurer uten referanse er produsert av forfatter.

Emneord

Stedsforståelse, stedsutvikling, sentrumsutvikling, tettsted, møteplasser, sjøfront, Ørnes, Meløy, Nordland

Keywords

Sense of place, placemaking, urban development, township, meeting places, seafront, Ørnes, Meløy, Nordland

SAMMENDRAG

Ørnes sentrum er i dag delt på flere måter, og oppfyller ikke ønske om å være et attraktivt knutepunkt i Meløy kommune. Nærheten til havet er dårlig utnyttet, og Kystriksveien er en barriere gjennom tettstedet. Sentrum er oppdelt i to områder, bilen dominerer, og det oppleves som lite attraktivt for opphold utendørs og bevegelse til fots.

Kommunen er bevisst på utfordringene, og som løsning for å kunne utvikle sentrum, har de valgt å fylle ut større masser i sjøen ved sentrum. Dette sentrale utfyllingsområdet på 18 dekar, har snart stått i tjuen år, og fått navnet "Fyllinga". Flere har utarbeidet potensielle planer for området, men kompleksiteten er stor, og det fremstår fortsatt som et uløst grått problem i dag.

Målet med denne masteroppgaven er å undersøke stedet Ørnes i et landskapsarkitektur perspektiv, og deretter kunne utarbeide en helhetlig plan for hvordan utvikle et attraktivt og velfungerende sentrum. En avgjørende faktor er å forstå stedet med de utfordringer og muligheter som er. Dette oppnås gjennom analyser og registreringer, befarings og medvirkning. Gjennom anvendelse av relevant teori, utarbeides konseptet «slå knute», som grep for å oppnå god sentrumsutvikling på Ørnes. Anvendelse av mulige alternativer til bruk av Fyllinga blir diskutert. Avslutningsvis prosjekteres et konkret forslag for sentrumsutvikling av tettstedet Ørnes.

ABSTRACT

Ørnes town center is currently divided in several ways, and does not meet the desire to be an attractive hub in Meløy municipality. The proximity to the sea is poorly utilized, and Kystriksveien acts as a barrier through the township. The town center is divided into two areas, where cars dominate and create an unappealing environment for pedestrians.

The municipality is aware of these challenges, and as a solution to develop the town center, they have filled a considerable amount of masses in the sea. This central infill area, covering 18 decares, has been there for nearly twenty years and is named "Fyllinga". Several potential plans have been developed for the area, but its complexity has made it an unresolved gray problem to this day.

The aim of this master's thesis is to examine the site of Ørnes from a landscape architecture perspective, and subsequently develop a comprehensive plan for creating an attractive and functional town center. A crucial factor is to understand the site's challenges and opportunities. This is achieved through analysis, surveys, site visits and participation from locals. By employing relevant theories, a concept called "tie the knot" is developed as a strategy for achieving successful town center development in Ørnes. Potential alternatives for the use of Fyllinga are also discussed. As final, a specific solution for the development of the town center of Ørnes is being projected.

FORORD

Årsak og virkning

Jeg husker godt to plasser jeg fant glede om sommeren i min barndom. Den ene plassen var på fotballbanen. Den andre var ut døra, ned gata, forbi lekeplassen, videre under jernbanen, av med skoene, så var man der: I fjæra.

Vi badet i tang, sprang fra måsen, fanget krabber, gravde i sanden, og lekte med andre barn. Fikk kutt på fingre og under føttene, ble skrapet opp på rur og kom tilslutt inn blå på leppene.

Opplevelsen jeg fikk som liten i fjæra var nok delaktig i å skape den nærheten og gleden jeg har til havet og naturen. En viktig oppgave landskapsarkitekter har er å forene mennesker og natur. Med denne masteroppgaven håper jeg at noen andre også ser og føler viktigheten av nettopp å få til dette!

Valg av oppgave og sted

Allerede før jeg startet på masteren i landskapsarkitektur, funderte jeg på hvordan vi utformer overgangen mellom land og hav. Det ble derfor tidlig klart for meg at dette var temaet jeg ønsket for masteroppgaven. Hvordan landskapsarkitektur kan være med på å tilgjengeliggjøre, og skape en attraktivitet i utformingen mellom land og vann.

Jeg vurderte å skrive om Sukkerbiten i Oslo, en sentral plass med mye oppmerksomhet. Så fikk jeg tips og en introduksjon til et området i Nord-Norge av landskapsarkitekter hos Bjørbekk & Lindheim. Stedet Ørnes med et større sentralt utviklingsområdet ved sjøen kalt Fyllinga, og en kommune som aktivt stilte et åpent spørsmål om hvordan dette arealet skulle bli tatt i bruk.

Valget ble tatt med begrunnelse i muligheten for å oppsøke et sted som var langt unna hva jeg har vært innoen tidligere på studiet. Det var også en fin anledning til å lære mer om hvor viktig landskapsarkitektur kan være, for god stedsutvikling av mindre plasser i Norge.

Takk til

Familie og venner, dere har vært en stor støtte.

Min veileder Ingrid Merete Ødegård og andre inspirerende forelesere ved NMBU.

Kollektiv- og studievenner som har vært der for meg, spesielt i de mer krevende periodene.

Bjørbekk & Lindheim for verdifulle erfaringer, og en inspirerende start i jobben som landskapsarkitekt. En ekstra takk til Ellinor og Line for deres tips og inspirasjon til valg av oppgave.

Elever og ansatte ved Spildra skole, samt andre som har delt informasjon under mitt besøk på Ørnes.

En stor takk til Liv Torill, hennes familie og Meløy kommune. Jeg håper denne oppgaven også kan gi noe tilbake.

Henrik Bjørgan

Henrik Bjørgan
juni 2023

INNHOILDSFORTEGNELSE

Bibliotekside	2
Forord	3
DEL 1 INTRODUKSJON	
Mål og problemstilling	6
Metode	6
Beliggenhet	7
Meløy kommune	8
Ørnes sentrum	9
Dagens situasjon Fyllinga	10
DEL 2 EKSISTERENDE PLANER OG IDEFORSLAG	
Kommunale planer	12
Utbyggingsforslag	13
Parallelloppdrag	14-16
DEL 3 ANALYSER OG REGISTRERINGER	
Landskap og natur	18-22
Historie og demografi	23
Funksjoner	24
Mobilitet	25-27
Elementer	28
Medvirkning	29-30
Oppsummering	31
DEL 4 REFERANSEPROSJEKTER	
Inspirasjon	33-37
DEL 5 PROSJEKTERING	
Konseptutvikling	39-40
Mulig bruk av Fyllinga	41-42
Videreutvikling av forslag	43-45
DEL 6 AVSLUTNING	
Diskusjon og refleksjon	47
Referanseliste	48
Figurliste	49

DEL 1

INTRODUKSJON

MÅL OG PROBLEMSTILLING

METODE

BELIGGENHET

MELØY KOMMUNE

ØRNES SENTRUM

DAGENS SITUASJON FYLLINGA

MÅL OG PROBLEMSTILLING

En betydningsfull del av faget landskapsarkitektur er å forstå stedet, og deretter kunne vite hvilke utfordringer og løsninger som er mest aktuelle. Målet med oppgaven var i utgangspunktet å tilrettelegge og skape kvalitet i overgangen mellom land og hav. Gjennom å studere kompleksiteten av tettstedet Ørnes, ble det tydelig at sentrumsutviklingen måtte løses før man kunne eventuelt se på mulig bruk av sjøfronten.

Hovedmålet med oppgaven er derfor å forstå tettstedet Ørnes, og deretter se hvilke utfordringer og muligheter som er mest aktuelle for utvikling av Ørnes sentrum. En viktig del av dette målet blir hvordan det sentrale utviklingsområdet Fyllinga skal utvikles. Det ble også tydelig underveis at tettstedet Ørnes og Meløy kommune mangler gode møteplasser. Derfor ble det også viktig å se på hvordan disse kan skapes, til tross for de lokale avstandene.

Problemstilling

Hvordan kan man legge til rette for sentrumsutvikling på Ørnes basert på tettstedets premisser?

Underproblemstillinger

På hvilken måte kan utviklingsområdet Fyllinga bli en inkluderende og sammenbindende del av dagens to sentrum på Ørnes?

Hvordan kan man skape møteplasser på Ørnes som er både innbydende, attraktive og tilpasset tettstedet?

METODE

Som metode har jeg brukt prosjekteringsmetode, den er illustrert i figuren til høyre. Å tegne og tenke muligheter underveis var viktig for å se den røde tråden i oppgaven, og det fungerte som motivasjon for videre arbeid. Jeg skisserte mye for hånd på kalkerpapir, og laget etterhvert en 3D modell for å teste ut mer størrelser og plasseringer i forhold til hverandre. For kunnskapsinnhenting fant jeg flere relevante kilder med teori, ved å lese tidligere masteroppgaver med sammenfallende tema. Til inspirasjon brukte jeg flere prosjekter som jeg hadde kjennskap til fra før arbeidet med masteroppgaven startet. Det var også til stor nytte å diskutere og få forslag fra veileder og medstudenter underveis i prosessen. Det å presentere for andre gjorde det lettere å se det store bildet, og hva jeg trengte å jobbe med videre.

Det var avgjørende å få dratt på befaring, oppleve stedet og snakke med mennesker som bor på Ørnes og i Meløy kommune. Jeg var der en uke i februar, og fikk god kontakt og bistand fra ansatte i Meløy kommune. Jeg fikk snakket med flere som jobbet i planavdelingen, lest i arkivet med relevante dokumenter og planer, og de satte meg i kontakt med personer jeg kunne ha nytte av å prate med.

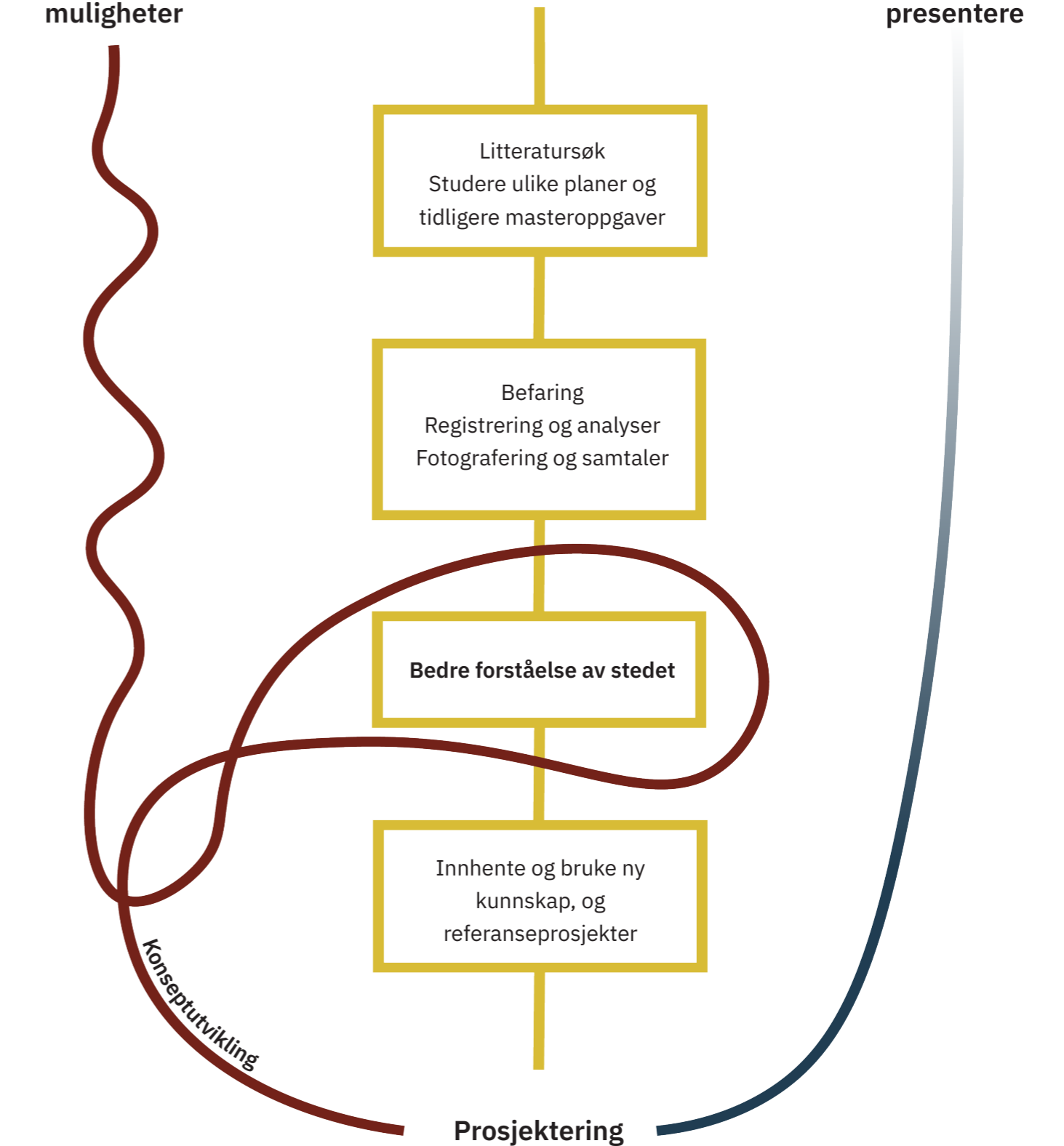
Samtaler med lokalbefolkningen har vært veldig viktig, det er de som kjenner og bruker stedet. Jeg har benyttet meg av «snøballmetoden», hvor en samtale gjerne leder meg konkret videre til neste person som blir aktuell å prate med. Samtalene ble holdt uformelle og mindre som intervju, noe som trolig ga mer ærlige svar og en bedre flyt på praten. Opplevelsen var at veldig mange hadde tanker og var villig til å dele deres oppfatning om utviklingen av Ørnes og Meløy. For medvirkningsdelen var det en stor fordel at jeg fikk hjelp fra Spildra barneskole, og at jeg kunne benytte meg av LEVA sin digitale spørreundersøkelse fra 2018.

Tiden før og under befaringen fokuserte jeg på registrering og analyser, samt å få tatt mest mulig bilder fra stedet. Jeg var nødt til å endre en del på problemstilling og tema etter å ha forstått mer av hvilke utfordringer som gjaldt for tettstedet og den videre utvikling for Ørnes. Før befaring var fokus på sjøfront og livet i fjæresonen, etter ble det mer om sentrum- og tettstedsutvikling.

Tegne og tenke muligheter

Kunnskapsinnhenting

Diskutere og presentere

BELIGGENHET

Ørnes ligger i Nordland fylke, sør for Bodø og vest for Saltfjellet. Det finnes både buss- og båtforbindelser fra Bodø til Ørnes, og fylkesveien som går forbi er en del av den populære Kystriksveien. Hurtigruta har også Ørnes som et av sine stoppesteder på reisen mellom Bergen og Kirkenes. Likevel er det ikke mange avganger og ankomster i døgnet, og Ørnes er å anse som et avsidesliggende sted i Norge.

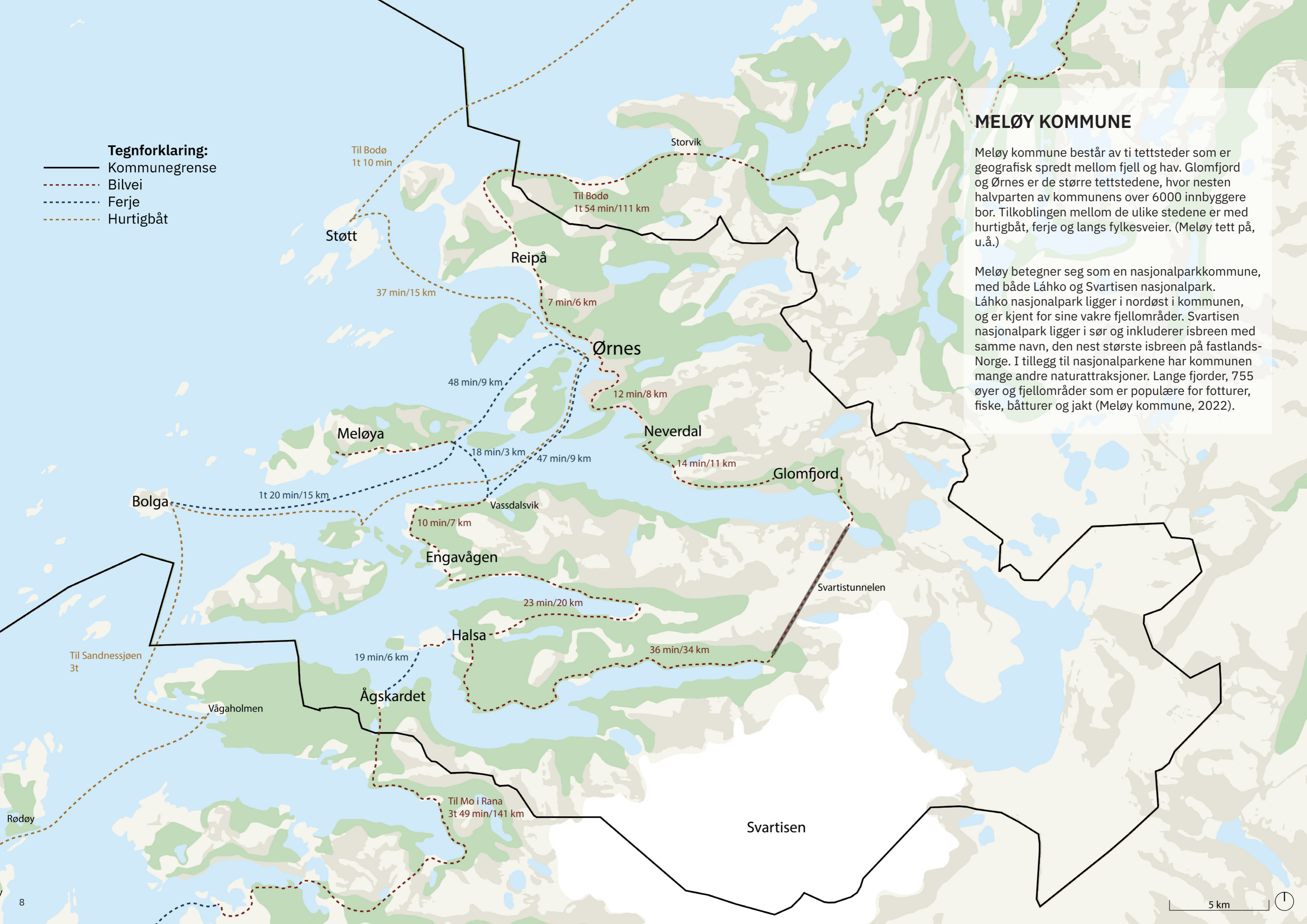
MELØY KOMMUNE

Meløy kommune består av ti tettsteder som er geografisk spredt mellom fjell og hav. Glomfjord og Ørnes er de større tettstedene, hvor nesten halvparten av kommunens over 6000 innbyggere bor. Tilkoblingen mellom de ulike stedene er med hurtigbåt, ferje og langs fylkesveier. (Meløy tett på, u.å.)

Meløy betegner seg som en nasjonalparkkommune, med både Láhko og Svartisen nasjonalpark. Láhko nasjonalpark ligger i nordøst i kommunen, og er kjent for sine vakre fjellområder. Svartisen nasjonalpark ligger i sør og inkluderer isbreen med samme navn, den nest største isbreen på fastlands-Norge. I tillegg til nasjonalparkene har kommunen mange andre naturattraksjoner. Lange fjorder, 755 øyer og fjellområder som er populære for fotturer, fiske, båtturer og jakt (Meløy kommune, 2022).

Tegnforklaring:

- Kommunegrense
- - - Bilvei
- · - · Ferje
- · - · - · Hurtigbåt

ØRNES SENTRUM

Ørnes, tettstedet i fjordbotn betegnes som trafikknutepunkt, kommune- og handelssenteret i Meløy kommune. Antall innbyggere på Ørnes er 1687 i 2022, hvor folk flest bor i eneboliger (Meløy tett på, u.å.; Statistisk sentralbyrå, 2023).

Det som regnes som sentrum på Ørnes er delt, og har fått navn som stadfester dette. Området som historisk sett har vært sentrum er nede ved kaia, og blir kalt sentrum 1. Her legger hurtigruta, hurtigbåten og ferja til, det er også noe næringsliv, med blant annet Mix kiosk, restaurant og hotell.

Om man beveger seg nordover fra sentrum 1 kommer man til sentrum 2. En samling med flere butikker, deriblant Vinmonopol, tre daglivarebutikker og apotek. Offentlige bygg som Nav, rådhus, helsehus, politi- og brannstasjon ligger også i og rundt sentrum 2.

I 2004 ble det etablert et nytt område i sentrum av Ørnes, som har på folkemunne fått navnet Fyllinga. Det ble gjort av kommunen for å få mer næringsareal i sentrum og på sikt mer handel (L. T. Petterse, personlig kommunikasjon, februar 2023). En større mengde masse ble fylt ut i sjøen, og det ble dannet en gruslagt flate på omtrent 18 dekar.

Fylkesveien som går gjennom Ørnes er del av Kystriksveien. Den er både en forbindelse og barriere mellom dagens to sentrum. Sentrum 1 med kaia og Fyllinga ligger vest for veien. Boligområdene og sentrum 2 ligger på nordøst siden av Kystriksveien.

Figur 1.1: Bilde tatt i 2019, sett sørover mot Ørnes, hentet fra Bjørbekk & Lindheim

DAGENS SITUASJON FYLLINGA

Siden etableringen i 2004 har mye arbeid og mange planer blitt lagd, av både kommunen, flere utbyggere og arkitekter i mulig utvikling av området. Kombinasjon mellom potensialet og kompleksiteten er stor. Resultatet av dette er at mesteparten av Fyllinga fremstår fortsatt som en stor og trist grusplass den dag i dag (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Noe har likevel blitt gjort de siste årene. Sør på Fyllinga er det opparbeidet en park. Den er et resultat av strakstiltak som ble satt i gang etter et parallelloppdrag som var i 2019. En plan ble tegnet av Bjørbekk & Lindheim, de var en del av team DRMA som deltok i oppdraget. Tiltaket var grønne terrengvoller, aktivitetslette og svingende gang- og sykkelsti. Kommunearkitekten i Meløy, Navid Navid jobbet videre med planen og fikk bygget en grillhytte ytterst på sørvesthjørnet av Fyllinga. Målet var å bruke de neste årene på å teste ut mulig bruk og få erfaringer (Meløy kommune, 2020).

I ettertid har det opparbeidede området og grillhytta fått en del negative tilbakemeldinger. Blanding av gress og eng ble oppfattet som ugress og ble tilslutt klippet av privatpersoner (L. Bang, personlig kommunikasjon, 17. februar 2023). Grillhytten er blitt nedtagget og ungdomsrådet har fortalt at området oppleves farlig (Møtereferat, personlig kommunikasjon, 9. desember 2022).

Våren 2023 er en skaterampe under bygging, samt satt i gang arbeid fra idrettslaget for å få laget en sandvolleyballbane i parkområdet. Gjennom samtaler med befolkningen i Meløy var flere positive til at det endelig skulle skje noe mer på Fyllinga.

Av andre tiltak er det satt opp en ladestasjon for elbiler helt i nord, vest for rundkjøringen. Det er også lagt opp en avkjøring fra rundkjøringen inn på Fyllinga. I sør er det satt opp en rensestasjon for sortvann, med luftbiofilter. Dette filteret slipper ut en sjenerende lukt om det ikke ettefyller med bark jevnlig (L. Bang, personlig kommunikasjon, 17. februar 2023).

Figur 1.2: Bilde tatt midt på Fyllinga mot øst, vogntog parkert i forgrunn, bak er sentrum 2 og utsikt oppover dalen

Figur 1.3: Bilde tatt ved basketkurven mot nord, av svingende gangvei, beplantning og voller

Figur 1.4: Bilde tatt mot vest, av skaterampe under bygging, oppmålt volleyballbane, sykkelsti og grillhytta

Figur 1.5: Bilde tatt mot øst, av rensestasjon og bio-luftfilteret, Kystriksveien og bussholdeplass i bakgrunnen

Figur 1.6: Dagens situasjon

DEL 2

EKSISTERENDE PLANER OG IDEFORSLAG

KOMMUNALE PLANER

UTBYGGINGSFORSLAG

PARALLELLOPPDRAG

KOMMUNALE PLANER

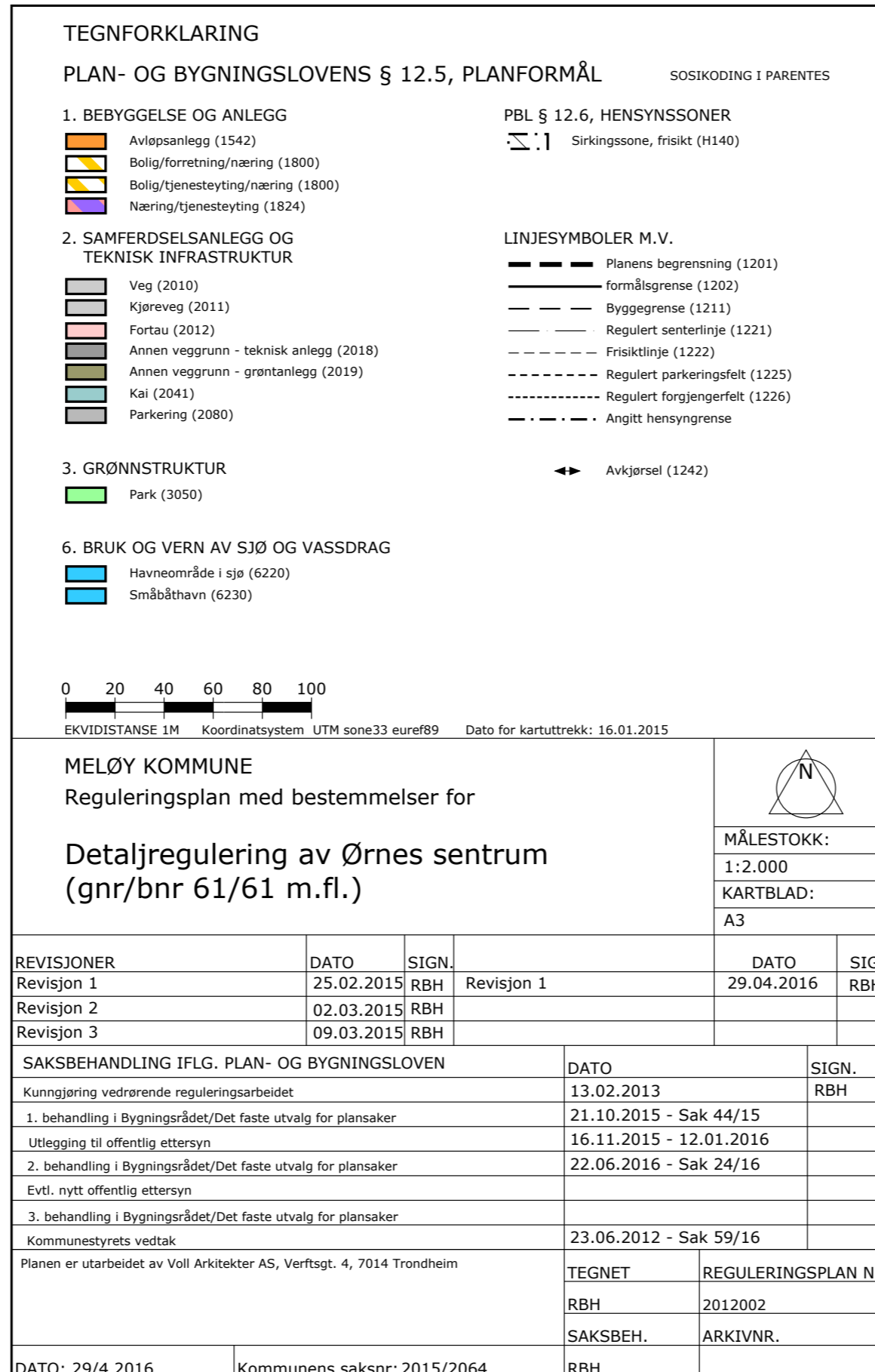
Flere utbyggere har i dialog med kommunen arbeidet med mulige utbygginger av Fyllinga. Det har vært flere runder med ulike kjøpesenter av forskjellig størrelse, samt enkelte butikkbygg i kombinasjon med leiligheter.

Voll arkitekter har over tid jobbet med området. De har tegnet et forslag til et større kjøpesenter med leiligheter, samt laget en konsekvensutredning med planbeskrivelse i 2015. De har også tegnet den gjeldende detaljregulering for området som er fra 2016.

I samtaler med kommunen er det bred enighet om at bilveien som er tegnet inn i denne detaljreguleringen vil utgå (T. Skoglund, personlig kommunikasjon, 13. januar 2023). Det grønne området som er regulert til park er det eneste på detaljreguleringen som er opparbeidet

I fylkesplan for Nordland 2013 - 2025 er det ulike arealpolitiske retningslinjer som påvirker utviklingen av Ørnes og Fyllinga. Det er tydelige krav under regionale planbestemmelse om etablering av kjøpesenter jf. pbl § 8-5: "Etablering av kjøpesenter med større bruksareal enn 3.000 m² og utvidelse av kjøpesenter til mer enn 3.000 m² er bare tillatt i byer og tettsteder som har et handelsomland ut over egen kommune." Videre står det hvilke plasser som har et handelsomland ut over egen kommune, og her er ikke Meløy eller Ørnes nevnt (Nordland fylkeskommune, 2023)

I 2015 ga Nordland fylkeskommune tillatelse til å fravike den regionale planbestemmelsen om etablering av kjøpesenter. Dette gjaldt etablering av et planlagt kjøpesenter på 10.000 m² (Voll arkitekter, 2016). Forslaget ble ikke bygget av ulike grunner, og i 2016 fremmet Fylkesmann innsigelse til plan om kjøpesenteret på grunnlag av at forslaget ikke tok hensyn til barn og unges oppvekstmiljø (Statsforvalteren, 2016).

Figur 2.1: Gjeldende detaljregulering for Fyllinga

UTBYGGINGSFORSLAG

Det nyeste forslaget er lagt frem i 2022, og er fra Coop Nordland og Norconsult. De har tegnet et mulighetsstudie av et butikkbygg med leiligheter og plass til andre aktører. Bygget har en planlagt høyde på 16,45 meter. Det ble godkjent oppstart av forhandlinger om utbyggingsavtale høst 2022 av kommunestyre (Kommunestyre, 2022). Vår 2023 er status uendret, det har verken kommet lengre i planleggingen eller trukket forslaget.

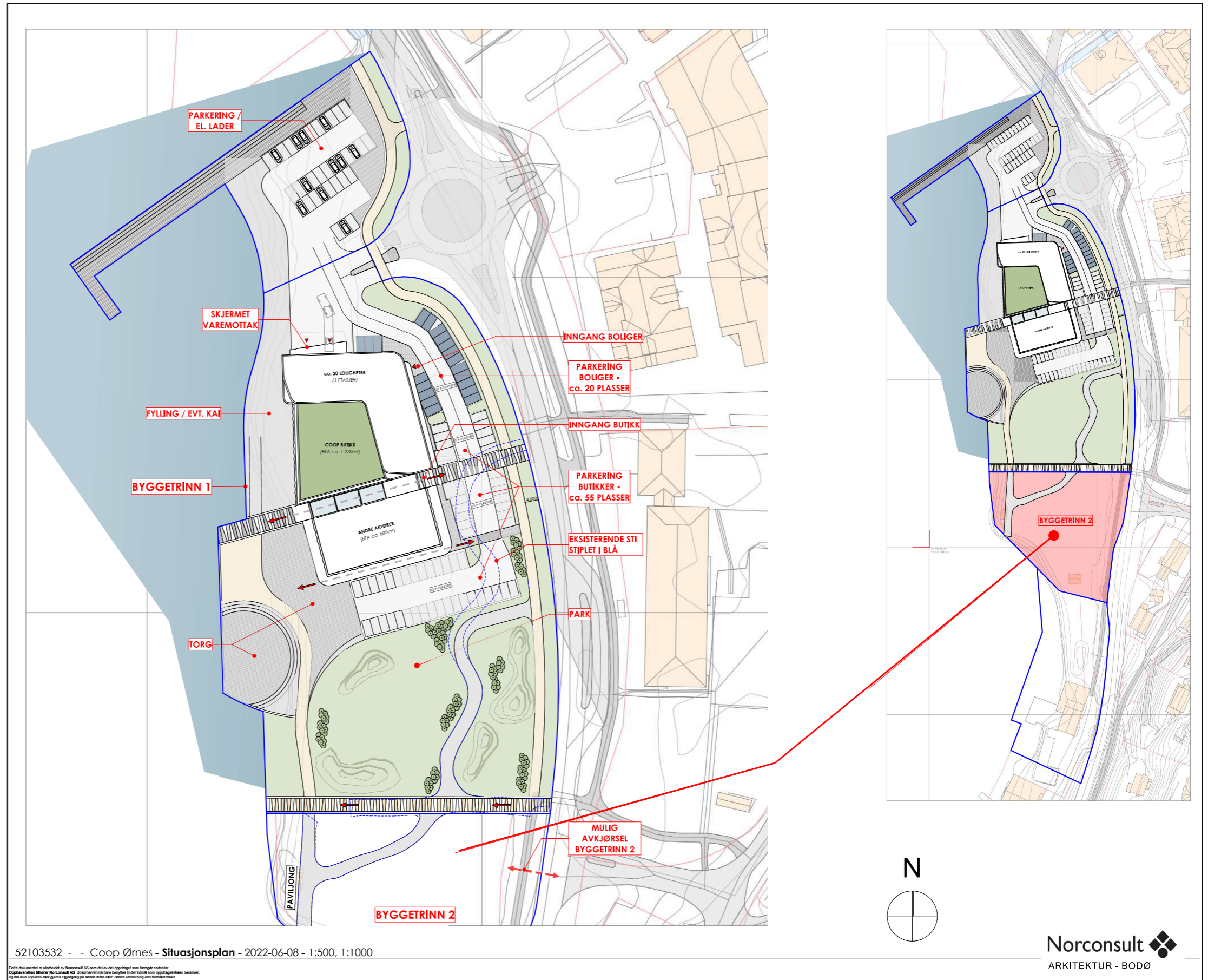
Figur 2.2: Illustrasjon, flyfoto av Coop Ørnes av Norconsult

Figur 2.3: Perspektiv av nordsiden med leiligheter og innkjørsel

Figur 2.4: Perspektiv av torget, butikken i bakgrunnen

Figur 2.5: Situasjonsplan fra Norconsult

PARALLELLOPPDRAG

Tilbake i 2019 lyse kommunen ut et parallelloppdrag, hvor hovedoppgaven var å utvikle "Kystbyen Ørnes". Det skulle være fokus på Ørnes både som lokalsamfunn, kommunesenter og regionsenter. I programbeskrivelsen la kommunen frem flere av utfordringene som de ulike teamene skulle prøve å løse: Ørnes når ikke potensialet ved sin beliggenhet, og det fungerer verken som regionsenter for de som bor der eller besøkende. De har ikke lyktes med å ivareta de reisende, med overnatting eller attraktivitet i sentrum. Veiene og parkeringsplassene har overtatt, bilen blir prioritert fremfor myke trafikanter. Parkering stjeler areal og beliggenheten ved havet utnyttes ikke. Det er rett og slett mangel på steder hvor folk ønsker å oppholde seg lenge (Meløy kommune, 2019).

Tre team jobbet med oppdraget og la frem hver sine forslag, det ble også laget en samlet rapport som ble utgitt av Norske arkitekters landsforbund. Ordføreren i Meløy mente rapporten ga gode råd, mer kunnskap, og mange forslag til tiltak. Videre var målet å sette forslagene over i konkrete handlinger, for å bygge en bærekraftig og attraktiv kommune for fremtiden (Norske arkitekters landsforbund, 2020).

Det er delte meninger om parallelloppdraget. Flere så på forslagene som urealistiske og bortkastet. Andre så verdien og forslagene som gode idebanker og referanser til videre utvikling.

Til høyre er forslaget til team DRMA, det ble tatt best i mot av en lokal vurderingskomite (personlig kommunikasjon, februar 2023). De tegnet blant annet en brygge med døgnåpent bibliotek.

Figur 2.6: Bilde tatt fra utstillingen "Kystbyen Ørnes", viser avstemningen på forslaget med Brygga til DRMA

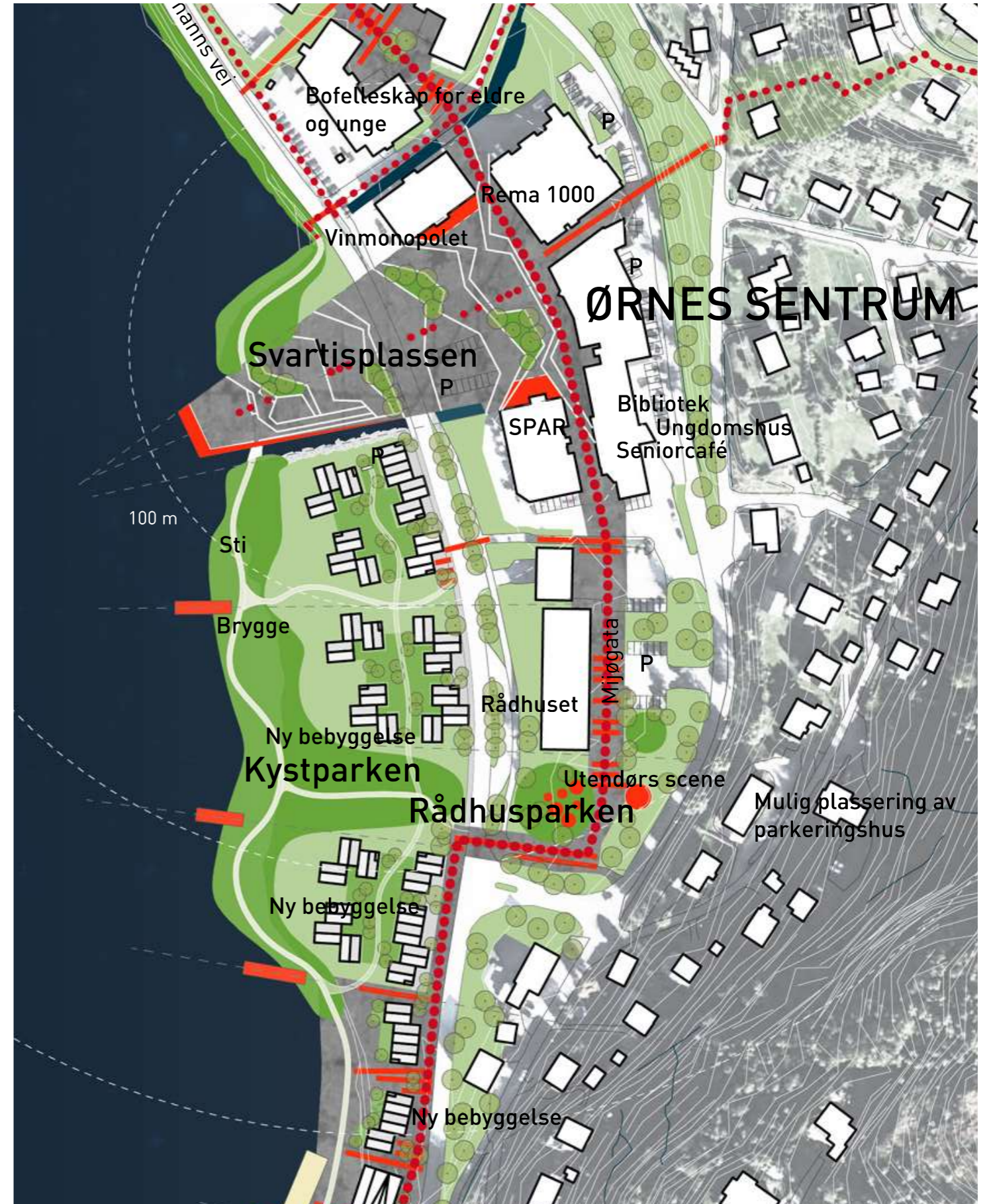
Figur 2.7: Illustrasjon fra forslaget til team DRMA, det viser en mengde nye bygg, et større torg med aktivitet, flere basseng og en park som blir oversømt med tidevannet

PARALLELLOPPDRAG

Team Juul Frost Arkitekter tegnet et nytt møtested, et stort byrom som de kalte Svartisplassen. Svartisplassen er foreslått å strekke seg fra sentrum 2, over Kystriksveien og ned i sjøen mot vest. Sørover på Fyllinga er det en rekke med leiligheter, og en sti som går langs sjøen med flere brygger. De har også tegnet inn forslag til plassering av parkeringshus, på østsiden av sentrum 2.

Figur 2.8: Illustrasjon fra team Juul Frost Arkitekter, viser Svartisplassen som går ut i havet

Figur 2.9: Utsnitt fra illustrasjonsplan til team Juul Frost Arkitekter

PARALLELLOPPDRAG

Utvalg fra prosjektet til Team White arkitekter Oslo/Haugen/Zohar Arkitekter. De valgte å gjøre hele Fyllinga om til en kystpark, som ble en øy med ulike aktiviteter. De kom også med endringer for Ørnes sentrum 2, flere bygg og delvis nytt gatenettverk.

Figur 2.10: Illustrasjon fra team White arkitekter Oslo/Haugen/Zohar Arkitekter, hele Fyllinga blir en park

Figur 2.11: Utsnitt fra illustrasjonsplan til team White og co.

DEL 3

ANALYSER OG REGISTRERINGER

LANDSKAP OG NATUR

HISTORIE OG DEMOGRAFI

FUNKSJONER

MOBILITET

ELEMENTER

MEDVIRKNING

OPPSUMMERING

LANDSKAP OG NATUR

LANDSKAPETS KARAKTER

Ørnes og Meløy kommune ligger i Nordland fylke. Landskapet er formet av den kaledonske fjellkjedefoldingen for cirka 400 millioner år siden. Resultat av dette er en rekke fjorder, øyer, og spisse fjell. Utformingen er også karakteristisk med at fjellene stiger opp fra strandflaten, likt de kjente fjellformasjonene i Lofoten (Thorsnæs, 2020).

Vegetasjon i området er delt mellom spredning fra plantet sitkagran og naturlig forekomster av rogn og bjørk. Det bratte terrenget gjør at flere områder er dårlig egnet for utbygging. Dette gjør at det grønne får dominere flere plasser i og rundt Ørnes. Enkelte områder er såpass bratt at vegetasjon ikke engang får tak, her kommer fjell og berg frem i dagen.

Verdt å merke seg:

Landskapet og naturen dominerer og er tett på, både rundt Ørnes sentrum og i hele kommunen.

Figur 3.1: Bilde tatt fra sentrum 2, av boliger bygd tett på fjell og berg

Figur 3.2: Bilde av skråning med løvtrær like ved sentrum 2

Figur 3.3: Kart over Meløy kommune, hentet fra Norgebilder

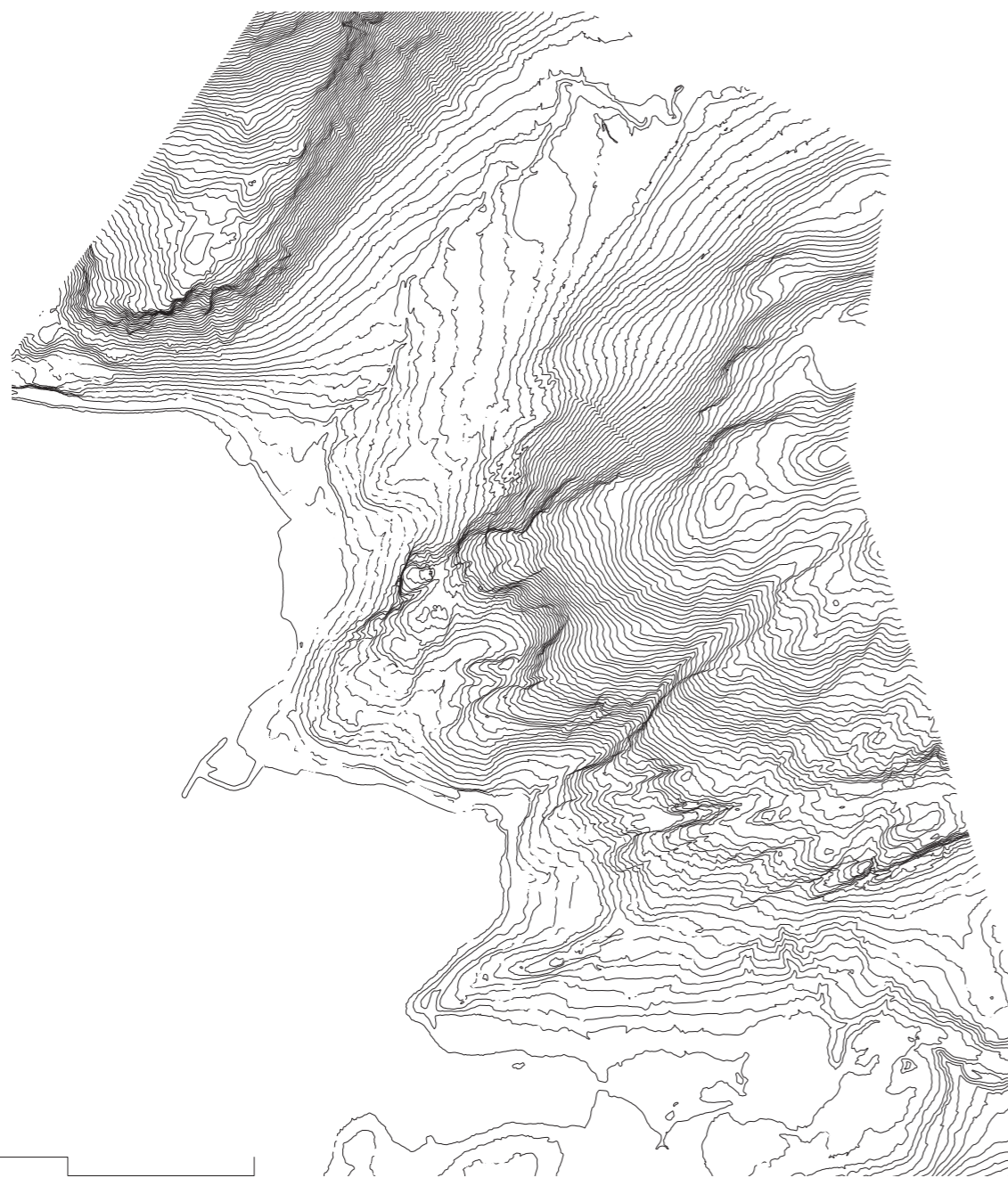

Figur 3.4: Kart over Ørnes, hentet fra Norgebilder

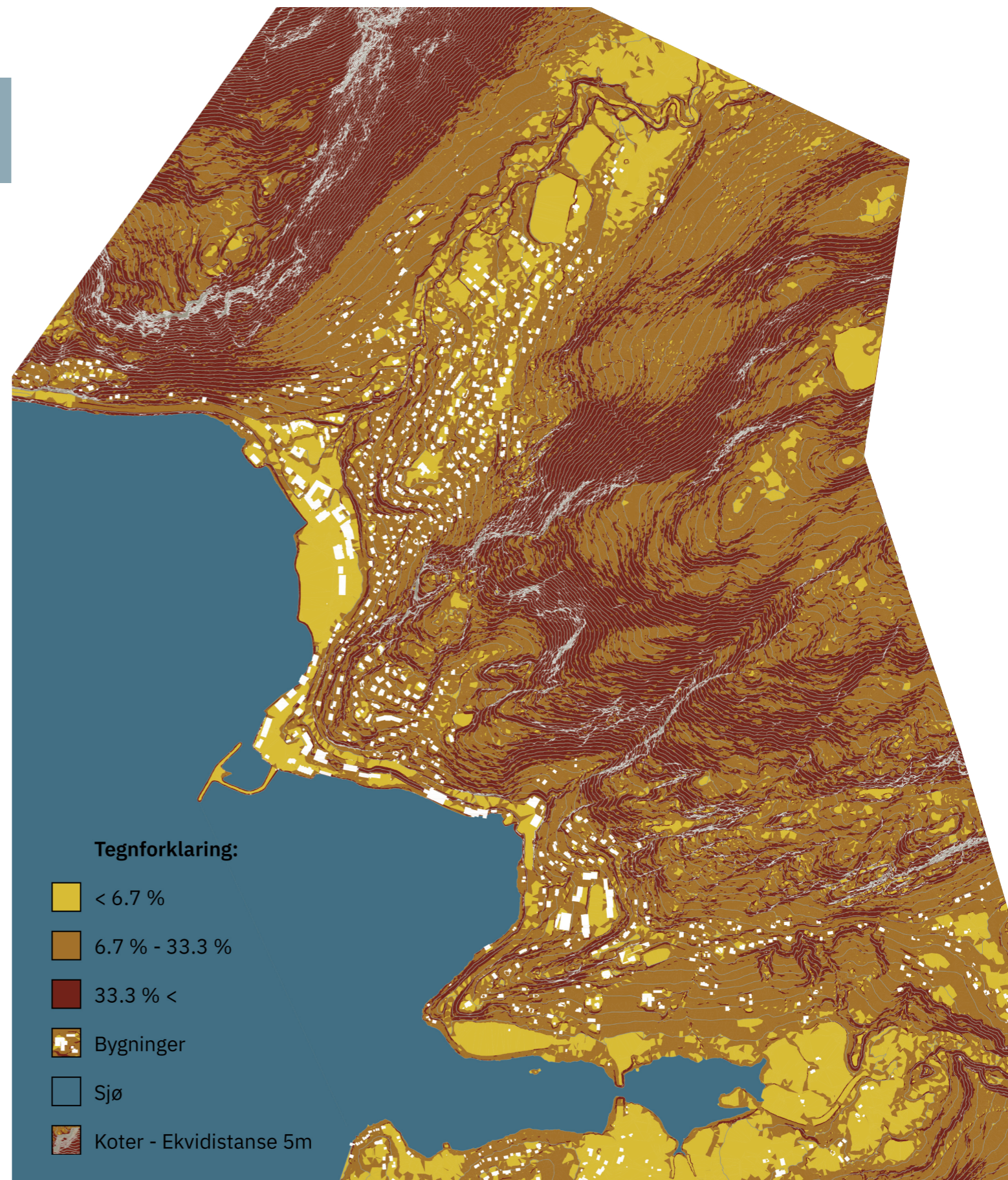
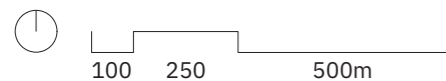
TERRENG

Bebyggelsen på Ørnes er tydelig plassert etter landskapets karakter. Det er i dalene mellom fjellene, hvor terrenget flater mer ut at det har vært mulig å bygge. Konsentrasjon av bygninger øker med nærheten til sjøen, det er også her Kystriksveien går i dag. Det kupperte terrenget er mye av grunnen til at fastlandsforbindelsen først kom til Ørnes i 1980. Flere områder er rasutsatt på grunn av de bratte fjellsidene (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Verdt å merke seg:
Fyllinga er en av få store slake/flate områder på Ørnes.

Figur 3.5: Kotekart, ekvidistanse 5m

Figur 3.6: Terrenngkart, kartutsnitt bestemt ut i fra tilgjengelig kartdata

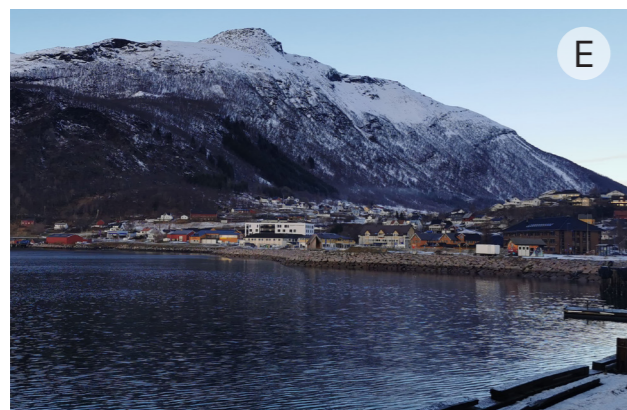
LANDSKAP OG NATUR

UTSIKTER/SIKTLINJER

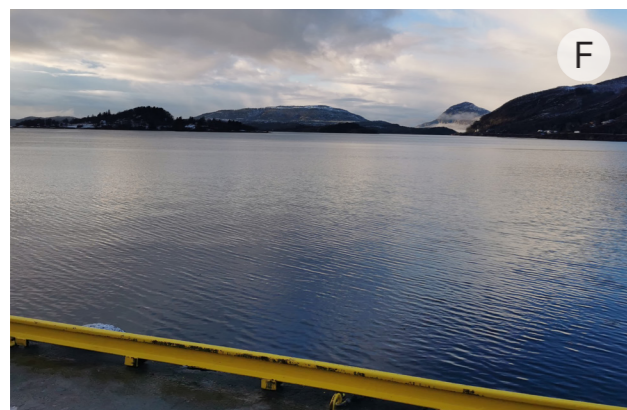
Bebyggelsen i sentrum varierer hovedsakelig mellom to og fire etasjer. De store terrengforskjellene gjør at utsikten til fjelltopper, øyer og hav kommer godt frem fra boligområdet over sentrum. Et godt eksempel på dette er bildet A, hvor de majestetsiske Meløyalpene vises godt i bakgrunn. Fyllinga ligger tett på og lett synlig fra både den store parkeringsplassen i sentrum 2, og fra kaia i sentrum 1 (bildet E). En viktig siktlinje er fra starten av Gammelveien (C). Den går forbi byggene i sentrum 2, over Fyllinga, og videre utover sjøen og til øyene utenfor Ørnes.

Verdt å merke seg:

Det er gode muligheter for å se hav og fjell, en viktig kvalitet for Ørnes og sentrumene.

Figur 3.7: Bilde fra kaia, Fyllinga ligger i forgrunn av sentrum 2

Figur 3.8: Bilde fra kaia, ser øya Teksmona og Skrovotinden

Figur 3.9: Bilde fra Mosvoldveien, helsehus i forgrunn, man kan se ned til kaia og sentrum 1, Meløyalpene i horisonten

Figur 3.10: Bilde fra Fyllinga, Kystriksveien og Ørnes omsorgssenter, Østentinden 659 m.o.h i bakgrunnen.

Figur 3.11: Bilde tatt fra Gammelveien, havet og Engøya mellom brannstasjon og sparbutikken

Figur 3.12: Bilde fra Fyllinga, ut mot åpent hav mellom Engøya og Mesøya

Figur 3.13: Analysekart utsikter/siktlinjer

LANDSKAP OG NATUR

SJØFRONTER

Sjøfront er i oppgaven definert som området som er overgangen mellom land og sjø.

Rullesteinfjære

Bestående av rundslippte steiner av ulik størrelse, ligger jevnt utover med en helning som er naturtro. Er mulig å bevege seg helt ned til vannkanten og oppleve livet i fjæra med biologisk mangfold.

Fyllinger/molo

Mesteparten av sjøfronten på Ørnes er fyllinger eller molo. De har blitt dannet ved utfyllinger i sjøen, med større steinblokker og masser. Det er gjort til forskjellig tid, noe som kan tolkes på mengden naturlig vegetasjon som har reetablert seg.

Det er også ulikt hvilken helning og adkomst det er på disse områdene. Dette påvirker hvor lett det er å bevege seg helt ned til vannkanten. Eksempel sammenligning av området på bilde A og C.

Brygger

Det er etablert noen brygger i området. Den på bildet B er i forbindelse med Jensen service og oppleves privat. I forbindelse med maling av fasaden bygget de en brygge hele veien rundt bygget (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Kai

Kaiområdet brukes av enkelte til å fiske. For flere er dette et ventested og første møte med Ørnes om man kommer med hurtigruta eller hurtigbåten.

Privat

I sentrum 1 er det en del bygninger tett ved sjøen, her er det stengt av for gange og markert privat flere plasser (D). Kaia og sjøfronten videre østover fremtrer privat og utilgjengelig.

Verdt å merke seg:

Fyllinga har mulighet til å bli en plass for å gi allmennheten tilgang til sjøen sentrumsnært.

Figur 3.14: Bilde tatt mot nord, langsmed Fyllinga

Figur 3.15: Bilde tatt fra brygga ved Jensen Service

Figur 3.16: Bilde tatt mot vest fra småbåthavna, bratt skrent

Figur 3.17: Bilde tatt mot øst, området oppleves privat

Figur 3.18: Analysekart sjøfronter

LANDSKAP OG NATUR

SOL- OG VINDFORHOLD

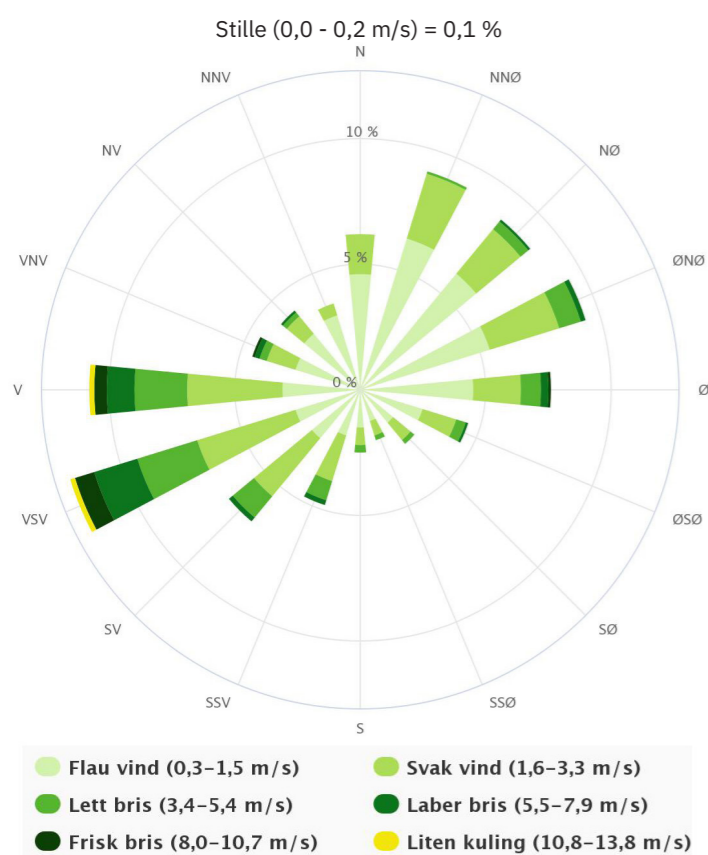
Sol og skygge, midnattsol og mørketid

Ørnes ligger nord for Polarsirkelen og opplever både midnattsol og mørketid. Midnattsol vil si at solen er over horisonten hele døgnet. Mørketid er det motsatte, hvor solen ikke kommer frem. På Ørnes er det midnattsol fra 30. mai til og med 15. juli. Mørketiden er fra 15. desember og til og med 28. desember (timeanddate, 2023).

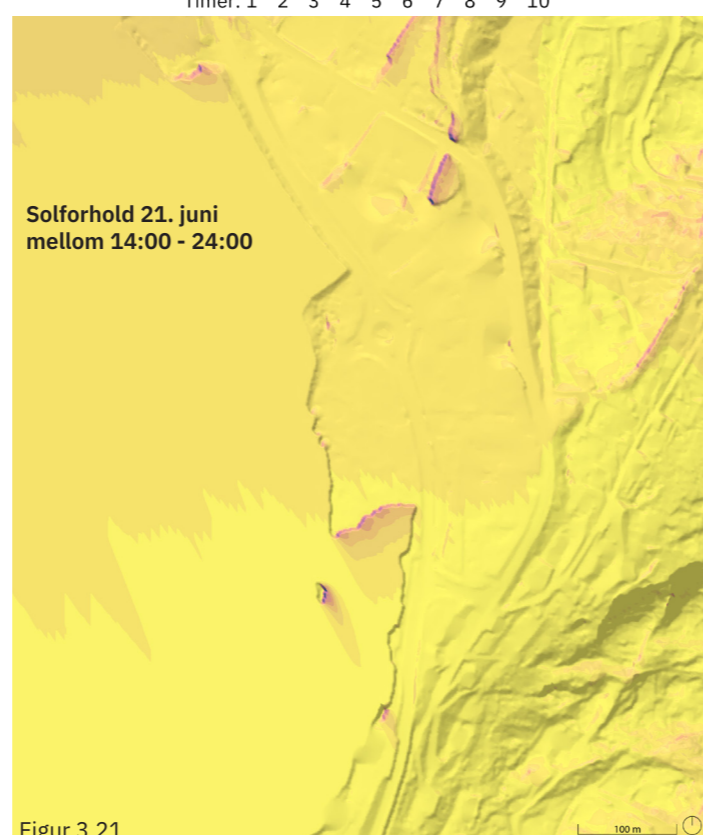
Midnattsolen i kombinasjon med de høye fjellene rundt Ørnes påvirker solforholdene. Analysene til høyre viser morgen og kveld for sommervinter, 21 juni. Klokketolv og utover ettermiddagen, når solen står i sørvest er det gode solforhold på Fyllinga.

Vindforhold

Nærmeste værstasjon er i Thorsvika, en nautisk mil nordvest for Ørnes. Nærmeste by Bodø er ofte omtalt som en plass med mye vind, Meløy derimot blir på folkemunne omtalt som "Den stille fjerding". Det er også en lokal opplevelse av kald luft/vind som trekker nedover dalen langs med Mosvollelva, (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Figur 3.19: Vindrose for FV17 Torsvika i perioden; september 2015 til april 2023. Hentet fra Norsk klimaservicesenter, 23. april 2023

Figur 3.21

Timer: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

TIDEVANN OG HAVNIVÅ

Tidevann, flo og fjære

Til høyre er en nivåskisse over havnivået for Ørnes. Den viser data for flo og fjære, samt regnet på mulig stormflo med havnivåendringer med klimapåslag.

Tidevann er de periodiske svingningene i havnivået som oppstår på grunn av gravitasjonskreftene mellom jorden, månen og solen. Når tidevannet er på sitt høyeste kalles det flo eller høyvann, på sitt laveste kalles det fjære eller lavvann. Ved nymåne og fullmåne blir det kraftigere tidevannsforskjeller, det kalles da springflo og springfjære. Ved de minste forskjellene kaller man det nippflo og nippfjære. Det er også lokale forskjeller på hvor stor tidevannsforskjellen er. Dette blir påvirket av blant annet farvannets topografi. I Norge er det i hovedsak større tidevannsforskjeller jo lengre nord man kommer (Barthel, 2022).

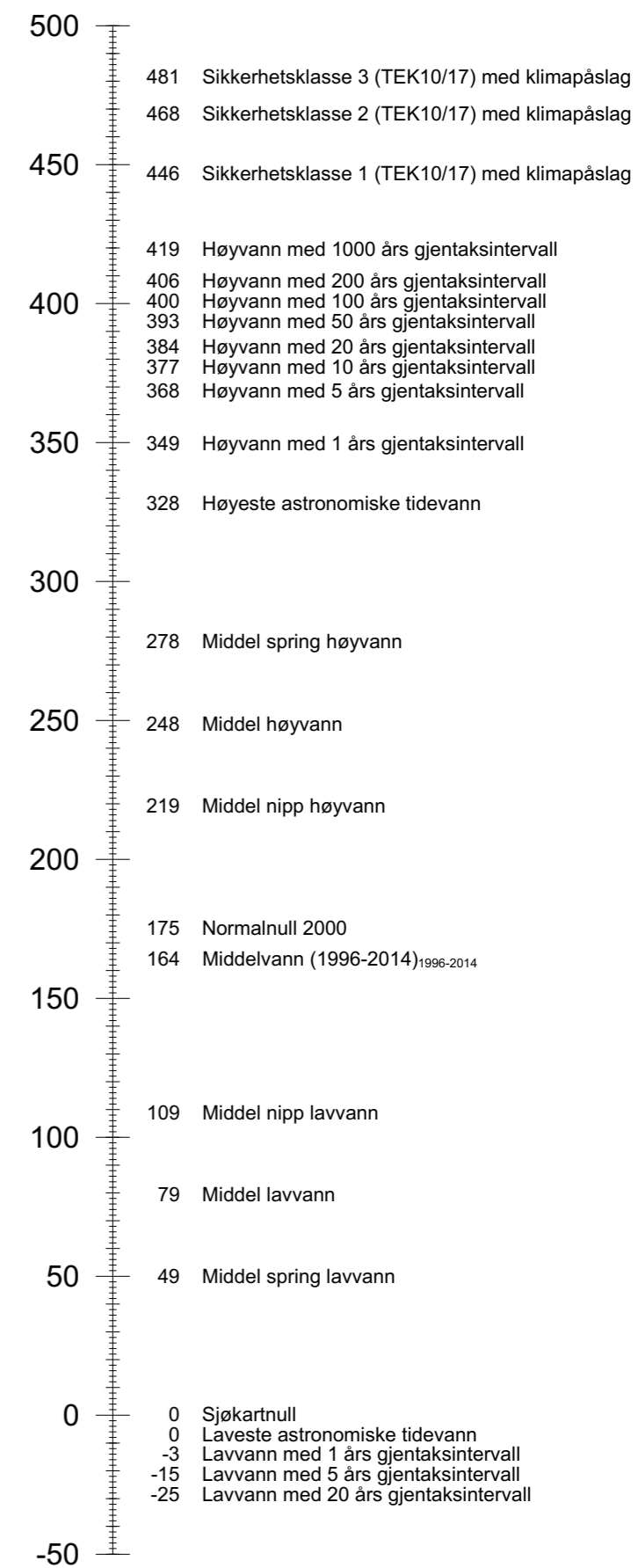
Havnivåstigning

På grunnlag av klimaendringer vil det bli en havnivåstigning. Økningen vil bli på mellom 28 til 101 cm i år 2100. Det er flere faktorer som påvirker hvor mye havnivået vil stige. I Skandinavia er det fortsatt landheving etter sist istid. Hvor mye hvert området hever varierer etter hvor i landet det er (Mamen, 2023). Kartverket beregner at det vil være en havnivåstigning på 62 cm i Meløy kommune for år 2090 (Kartverket, u.å.).

Bølger og vannkvalitet

Gjennom samtaler har det kommet frem noe informasjon om bølger og vannkvalitet for området utenfor Ørnes. En brygge som lå nær kaia/sentrum 1 ble ødelagt av bølger skapt fra båttrafikk/hurtigruta. En dykker kommenterte at sikten og vannkvaliteten utenfor Fyllinga vil være påvirket av Mosvollelva, båttrafikk og rensestasjon. (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Verdt å merke seg:
Mesteparten av vinden kommer fra vest.
Midnattsolen varer lengst helt sør på Fyllinga.
Høydeforskjellen mellom middel flo og middel fjære er på 327 cm.

Figur 3.22: Nivåskisse, hentet fra Kartverket 23. april 2023

HISTORIE OG DEMOGRAFI

Tidligere bosetning og innbyggertall

I Meløy kommune er det funnet helleristinger som er rundt fire- til femtusen år gamle. Det er også funnet en gravhaug som er fra vikingtiden eller eldre. På Ørnes ligger tre fredete bygninger som er fra Ørnes gamle handelssted, datert 1780-årene (Engerengen, 2023).

I 1900 ble det registrert 3 375 innbyggere i Meløy. I 2023 er folketallet 6 212. Forventet utvikling er negativ befolkningsvekst med 5 858 innbyggere i 2030, og 5 318 i 2050 (Statistisk sentralbyrå, 2023). Gjennomsnittsalderen er stigende og ligger på 43,6 år (Kommuneprofilen.no, 2023).

Det er 1 241 barn under 18 år i kommunen år 2023. Av elever i kommunen så får 31,1% skoleskys, registrert i 2021 (Statistisk sentralbyrå, 2023).

Næring og sysselsetting

Kraftproduksjon, industri og havbruk er viktige sektorer i Meløy, og de oppfattes som et dynamisk og innovativt næringsliv. Tradisjonelt så har nærheten og bruk av havet vært viktig, både til transport og fiske. I 1912 ble kraftverket innerst i Glomfjord bygd, og det la et grunnlag for videre vekst innenfor industri som fortsatt pågår. I dag jobber mesteparten av befolkningen i kommunen innenfor sekundærnæringer, samt helse- og sosialtjenester (Statistisk sentralbyrå, 2023). Bedrifter som Yara Norge og Statskraft har vært grunnleggende for utviklingen av Meløy som industrikommune. Det er fortsatt en del som driver med fiske og oppdrett (Meløy kommune, 2023b).

Viktige hendelser for transport til og fra Ørnes

- 1931: 22 kilometer lang bilvei ble åpnet for trafikk mellom Ørnes og kraftverket i Glomfjorden.
 - 1933: Ørnes ble anløpsted for hurtigruta og har vært det siden.
 - 1966: Meløy får tre ferjeleier, på Ørnes, i Vassdalsvik og på Ågskardet.
 - 1980: Nordre del av Fv-17 ble åpnet og ga Ørnes fastlandsforbindelse til Bodø og E6.
 - 1987: Offisiell åpning av Kystriksveiens nordre parsel med Svartis- og Fykantunnelen.
- (Arkiv i Nordland, 2022)

Kommunesenter

Kommunen Meløy ble grunnlagt i 1884, da den skilte lag fra Rødøy. Meløya som er et av tettstedene i Meløy, var den gang et naturlig kommunesentrum. Etter andre verdenskrig var kommunebyggene der ute på øya av dårlig kvalitet. Det ble da bestemt å velge et nytt kommunesenter. Debatten stod mellom Vall i Sørbygda, og Ørnes i Nordbygda. Ørnes ble valgt mye takket være havna, og tilgjengeligheten som var med bilveien videre til den voksende industribygda Glomfjord (Seim, u.å.).

Bygdestrid

Det fremstår som at det er en rivalisering mellom tettstedene i kommunen, om økonomiske og politiske ressurser og prioriteringer. Noen vil kalle det en bygdestrid, og den kommer tydelig frem når det er snakk om investering i infrastruktur som veier, skoler og helseinstitusjoner (Gundersen, 2021).

Inntrykket gjennom samtaler er den samme, og at det fortsatt kan være diskusjon mellom Nordbygda og Sørbygda. Det virker som om bygdene kjemper i mot hverandre, og ikke felles for en best mulig kommune som helhet. En av utfordringene i parallelloppdraget var å utvikle Ørnes i relasjon til de andre bygdene, samt det å styrke hver bygds identitet som sted (Meløy kommune, 2019).

Verdt å merke seg:

Ørnes har blitt kommunesenter takket være tilgjengeligheten med kaia og forbindelsen med veien. Utbygging av veien har gått på bekostning av den naturlige sjøfronten. Kommunen opplever negativ befolkningsvekst.

Figur 3.23: Foto Nordlandsmuseet, tatt 1964. Viser kaia og sentrum 1, Mosvoldelva og den naturlige sjøfronten. Omfattende sentrumsutbygging siden

Figur 3.24: Foto Nordlandsmuseet, tatt 1964. Viser der Kystriksveien og forbindelsen mellom sentrum 1 og sentrum 2 går i dag. Tidemannsbrygga til høyre

FUNKSJONER

Skolene på Ørnes, både barne-, ungdom- og videregående skolen ligger samlet et stykke sørøst for sentrumsområdet. Reiseveien er for de fleste langs med Kystriksveien. Det er ingen barnehager på Ørnes våren 2023.

Kommersielt/næring er i hovedsak lokalisert langs med Kystriksveien. Europris Ørnes åpnet i 2018, den ble lagt til en tomt som ligger nesten 3 km lengre sør for dagens to sentrum. På folkemunne er det snakk om dette området med den nye Europrisen kan utvikle seg til et nytt handelssentrum, kalt sentrum 3 (Kullingen, 2018).

Innenfor aktivitet og fritid er det et mangfold av alternative tilbud i kommunen. Ørneshallen og fotballbanen blir mye brukt. Frisbeegolfbanen øverst i Mosvollaldalen ble etablert i 2020, den er populær for flere aldersgrupper og har planer om å få utvidet banen fra 9 til 18 hull (personlig kommunikasjon, februar 2023). Av diverse lag og foreninger er det blant annet flere kor, korps, revylag og skytterlag. Båtforeninger er det også mange av, hele ti stykk som er fordelt utover de ulike tettstedene i kommunen. Inne i Glomfjord ligger både fritidsbad og et alpinanlegg (Meløy kommune, 2023a).

Verdt å merke seg:

Det er stor avstand mellom funksjonene, noe som legger opp til mer bilkjøring og mindre bevegelse til fots.

Figur 3.25: Bilde tatt av inngangspartiet til dagens butikkssenter, med stedsnavnet Ørnes sentrum 2

Tegnforklaring:

- Offentlige instanser
- Kommersielt/næring
- Aktivitet/fritid

Sentrum 2:

- Rådhus, Nav, omsorgsboliger, Politi- og brannstasjon
- Vinmonopol, Coop Prix, Rema 1000, Spar, Nille, Ringo, Vitus apotek, Sun2 Solarium, Tante 's Strikk & Søm, Fabiola nisje- butikk og Felleskjøpet
- Energy Gym

Sentrum 1:

- Kai for hurtigruta og hurtigbåt, ferjeleie
- Ørnes Hotell, Pub og spiseri, Mix kiosk, Tip-Top parfymeri, Shell bensinstasjon, Sixt bilutleie
- Museum og Småbåthavn
- Nærmeste barnehage på Reipå og Neverdal

Figur 3.26: Analysekart funksjoner

MOBILITET

VEIER OG TRAFIKK

Analysen er basert på årsgjennomsnittstrafikk, som er gjennomsnittstall for daglig trafikkmengde. Det beregnes ut i fra summen av totalt antall kjøretøy som passerer et punkt på en vegstrekning i begge retninger, i løpet av et år delt på 365 (Solvoll, 2023).

Gammelveien

Den tidligere hovedveien er fortsatt mye brukt i dag, hele veien har 30-sone. En del av veien deler seg nord for sentrum 2, avstikkeren går ned til rundkjøringen og parkeringsplassen i sentrum 2. Det er også en del biler som bruker snarveien (blå), denne strekningen er ikke ÅDT registrert av Statens vegvesen. Snarveien og den delte veien fra Gammelveien er med på å skape en bilring rundt sentrum 2.

Kystriksveien

Kystriksveien som er fylkesvei 17, går mellom Asp ved Steinkjer, til Løddingen nær Bodø. Den er 686 km lang og har i tillegg seks ferjestrekninger. Veien har status som nasjonal turistvei, og går forbi flere kjente attraksjoner som Torghatten, Træna og Svartisen (kystriksveien, u.å.).

Gjennom Ørnes varierer fartsgrensen mellom 40 og 50 km/t. Det er ønske fra kommunen at hastigheten skal senkes gjennom sentrum 2 og forbi Fyllinga. Statens vegvesen krever at det er mer funksjoner og aktivitet på begge sider av veien for at hastigheten skal endres (personlig kommunikasjon, februar 2023). Forbi Fyllinga og sentrum 2 er det anlagt en større rundkjøring med avkjøringer til hver side.

Havneveien går ned til ferjeleie og sentrum 1.

Mosvoldveien og **Idrettsveien** går videre til boligfelt, fotballbane og turveier.

Verdt å merke seg:

Bilen dominerer både i, og rundt sentrum 2. Det er en god del trafikk langs Kystriksveien, mulighetene er der for at flere stopper opp og benytter seg av Ørnes sentrum.

Figur 3.27: Bilde tatt mot vest, nedover Mosvoldveien

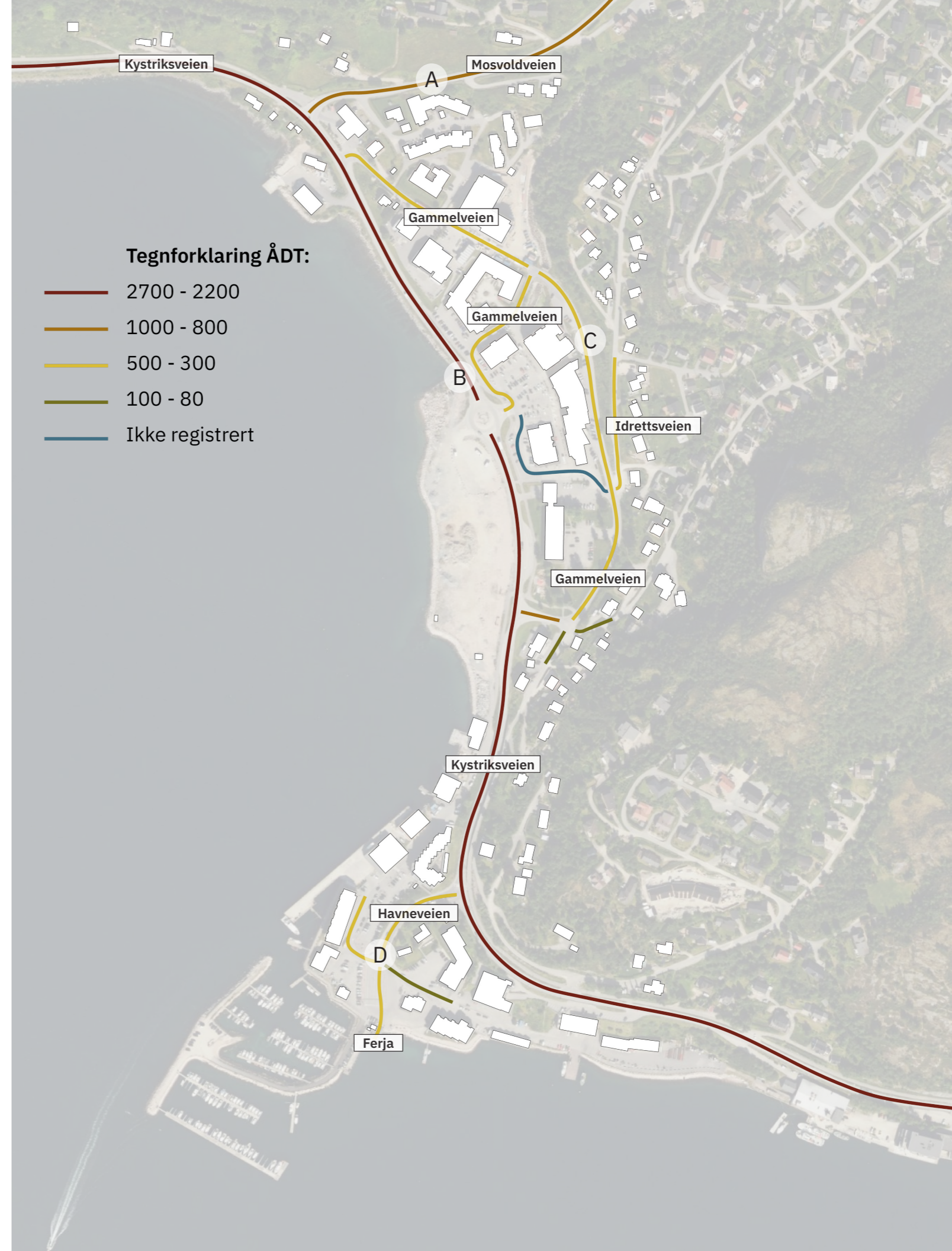
Figur 3.28: Bilde tatt mot sør, fra Kystriksveien

Figur 3.29: Bilde tatt mot sør, fra Gammelveien

Figur 3.30: Bilde tatt mot sør, av Havneveien og ferjeleie

Figur 3.31: Analysekart veier og trafikk

MOBILITET

PARKERING OG AVSTANDER

Store deler av Ørnes sentrum er dominert av grå flater hvor bilen dominerer. Både sentrum 1 og sentrum 2 har større arealer som disponeres til parkeringsplasser.

Den største parkeringsplassen ligger sentralt foran Vinmonopolet, butikksenteret og matbutikkene (B). Flere opplever markering og oppdelingen av parkeringsplassene her som utydelig, dette kan medføre uklarheter og dårlig utnyttelse av arealet (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Plassene foran rådhuset og brannstasjon (C) er populære og oppleves som ofte i bruk under vanlig arbeidstid.

Nede på kaia (D) er det en rekke parkeringsplasser, de fleste av disse er i bruk. Det vil være naturlig for de som pendler med hurtigbåten/ferja og benytte seg av disse plassene.

Avstand mellom parkering og destinasjon

Eindhoven University of Technology har forsket på hvor langt billister vanligvis er villig til å gå, mellom parkeringsfasilitet og målet for turen. I kontekst parkering for jobb svarte nesten 40%, at femti meter var det de maksimalt var villig til å gå. For ukentlig shopping var det 30% prosent som svarte maks femti meter, og 30% som svarte maks hundre meter. Aktiviteter som ikke var ukentlig, svarte nesten 45% at de var villig til å gå over femhundre meter (Waerden et al. 2015, s. 7).

Verdt å merke seg:

Det er god spredning på parkeringsplassene. Avstanden mellom sentrumene er rundt 500m.

Figur 3.32: Bilde tatt mot nord, i arbeidstiden på en ukedag

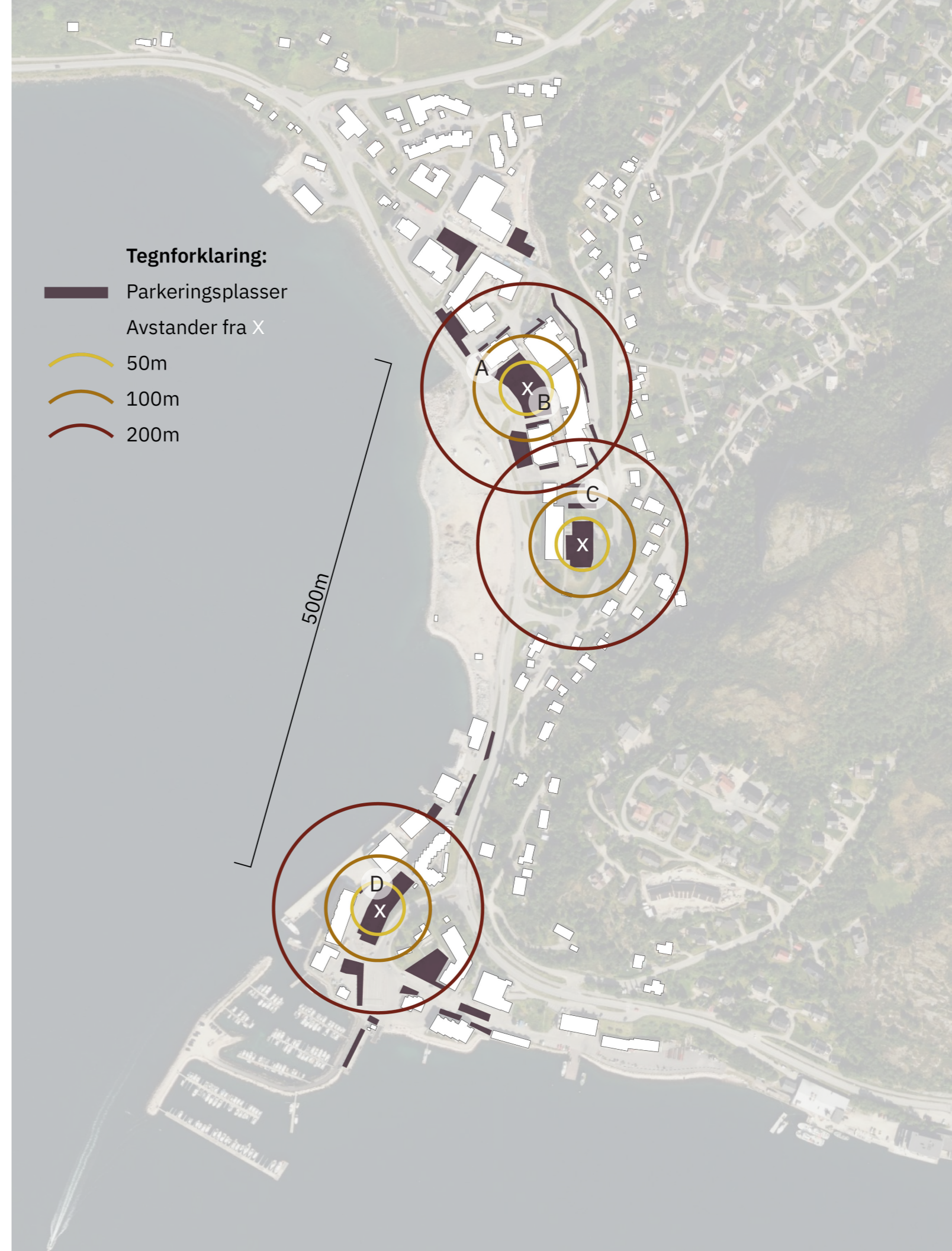
Figur 3.33: Bilde tatt mot nord, i arbeidstiden på en ukedag

Figur 3.34: Bilde tatt mot vest, i arbeidstiden på en ukedag

Figur 3.35: Bilde tatt mot sør, i arbeidstiden på en ukedag

Figur 3.36: Analysekart parkering og avstander

MOBILITET

FOR GÅENDE

Miljøgate

I sentrum 2 langs med butikkfasadene er det etablert en miljøgate. Den er møblert med sitteelementer, noen trerekker og belysning (A). Formålet med gaten er å tydeliggjøre området som et trygt sted for myke trafikanter. Det er to naturlige gangforbindelser inn til sentrum 2 fra boligområdene på Ørnes, begge disse kommer inn på hver sin ende av miljøgaten.

Figur 3.37: Bilde tatt mot sør, fra miljøgaten

Fotgjengeroverganger

Fotgjengeroverganger er etablert over Kystriksveien, tre av de går over til Fyllinga. Den som ligger lengst sør av disse vil trolig bli mest brukt av barn og unge. Nær overgangen er det bussholdeplasser på begge sider av veien; på østsiden ligger lekeplassen, og på vestsiden kommer nå volleyballbane og en skaterampe (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Figur 3.38: Bilde tatt mot nord, fra Gammelveien

Stier

Flere snarveier/stier viser at det er en del som bruker beina til å bevege seg rundt på Ørnes. Det er gjort lite for å utbedre snarveiene (C).

Figur 3.39: Bilde fra Gammelveien, av en av snarveiene

Det er flere turstier på Ørnes som går til nærliggende fjelltopper, og de er markert og lagt inn på ut.no sine nettsider.

Sentrumsrunden

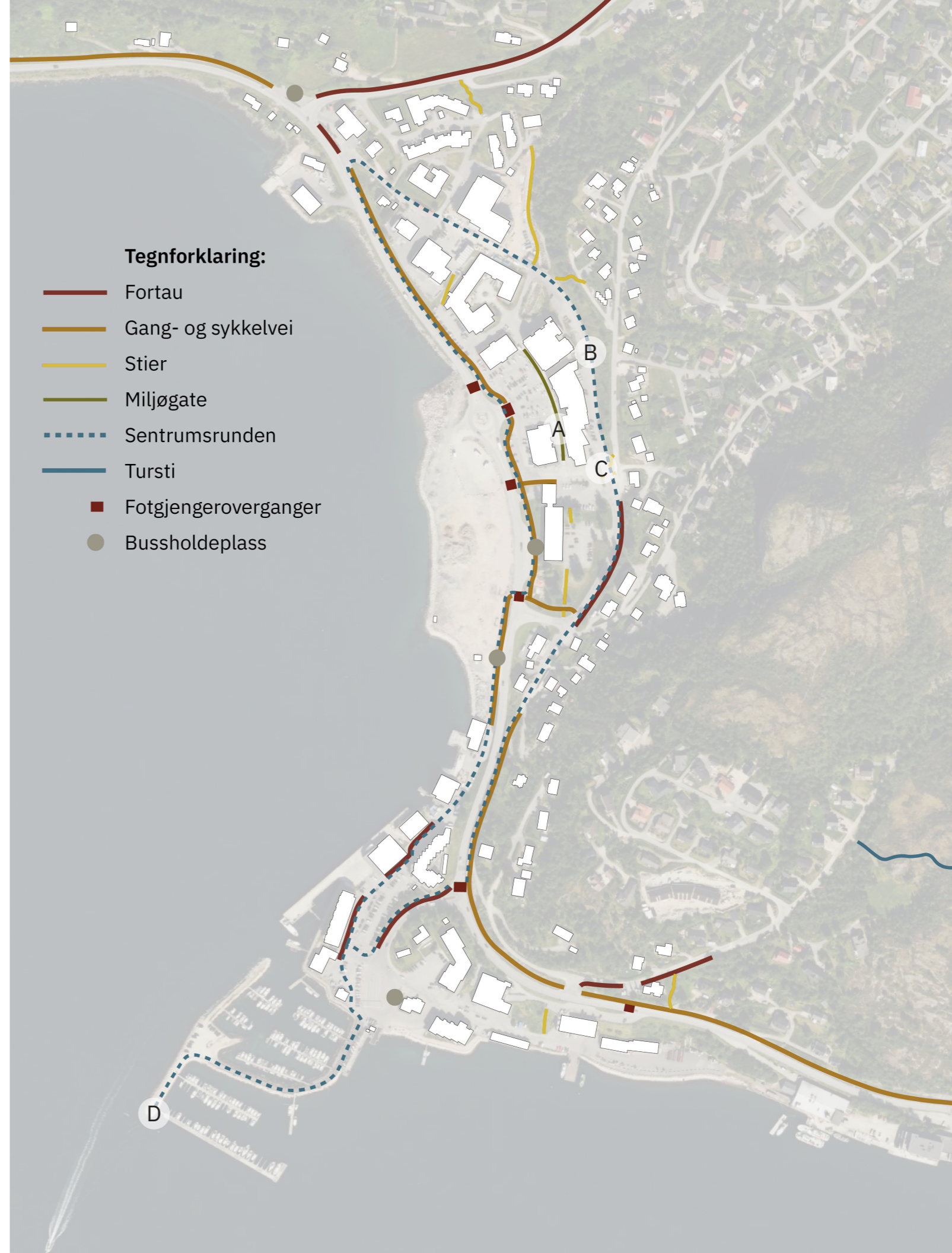
Sentrumsrunden ble etablert i 2009 og er på 2,6 kilometer. Det er flere skilt underveis som viser runden, hvor neste skilt er, og hvor du kan oppleve en fin utsikt. En del av runden går langs med Kystriksveien, her er det vegetasjon mellom bilveien og gang- og sykkelveien. En lengre del av sentrumsrunden går langs med Gammelveien (B). Det meste av dette stykket er uten fortau, og fører til at man må gå ute i den trafikerte bilveien. Helt i sør på ruten, ytterst på moloen er det satt opp en "kjærlighetsbenk" (D). Det er ikke mange hvileplasser/benker plassert rundt om på Ørnes.

Figur 3.40: Bilde av Kjærlighetsbenken ute på moloen, som er en del av sentrumsrunden

Verdt å merke seg:

Ingen veier for gående er langsmed sjøen, med unntak av sentrumsrunden ut på moloen (D).

Figur 3.41: Analysekart for gående

ELEMENTER

Trekkplasser

Biblioteket og Mix-kiosken er populære steder for flere av de unge på Ørnes. De markedsfører aktivt og har lyktes med å tiltrekke seg besøk. Vinmonopolet i sentrum 2 er det eneste polet i hele kommunen. Det blir dermed en plass som de som bor utenfor Ørnes også oppsøker. Hotellet i sentrum 1 har tidligere vært en populært sted for servering og konserter. Inntrykket er at det nå har mistet mye av den populariteten det tidligere har hatt. Kaia som anløpssted fungerer som knutepunkt med hurtigbåt og hurtigruta (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Mosvollelva

Det er en del bekker som går nedover dalen, fleste av de samles i Mosvollelva. Elva har skapt en ravine i dalen. Ravinen med elva fremstår som en blågrønn barriere, som deler boligområdet øst for Ørnes. Like før elva når sentrum 2 gjerdes den inn (A), før den føres ned i rør og ut i sjøen.

Lekeplassen

Sør for rådhuset er det etablert en lekeplass (B). Denne er svært populær og blitt tatt godt i bruk. Grendalaget har vært aktiv i etableringen sammen med kommunen. Det er også en utescene øst for lekeplassen, den ble satt opp av arkitektstudenter (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Ørnes småbåthavn

Småbåthavna har over 180 båtplasser, og er tilholdssted for Ørnes båtforening. De har klubbhus(C) og driver en godt likt gjestehavn. På klubbhuset er det skilt med info om padleruter rundt om i Meløy kommune. Flere velger å bruke småbåthavna som badested (personlig kommunikasjon, februar 2023).

Tomme lokaler

Det er flere tomme lokaler på Ørnes, dette er en negativ utvikling for området. Et eksempel er Tidemannsbrygga som ligger mellom de to sentrumene (D). Bygget er fra 1949, det ble sist brukt av XL Bygg Solhaug før det stengte i 2013 (Kullingen, 2017). Det har nå stått tomt i flere år, og fasaden på bygget oppleves skadet og lite vedlikeholdt. Brygga som er en del av bygget, ser falleferdig ut og er stengt av med byggegjerder.

Figur 3.42: Bilde tatt oppover dalen, Mosvoldelva bak gjerdet

Figur 3.43: Bilde tatt mot vest, av deler av lekeplassen

Figur 3.44: Bilde tatt mot vest, av klubbhuset til båtforeningen

Figur 3.45: Bilde tatt mot nord, fasaden på Tidemannsbrygga

Figur 3.46: Analysekart elementer

MEDVIRKNING

DIGITAL SPØRREUNDERSØKELSE LEVA

I 2018 gjennomførte LEVA Urban Design en digital spørreundersøkelse for Meløy utvikling KF. Dette var i forbindelse med utviklingen av prosjektområdet Fyllinga. Hensikten var blant annet å utforske hvordan fremtidig utvikling skulle ta høyde for de kvalitetene og utfordringer som allerede er i området, og utforske potensielle løsninger fra befolkningen. Undersøkelsen skulle også se på de soisiokulturelle forholdene i Meløy, og kartlegge de stedsbunde kreftene. I følge LEVA er det viktig med et godt kunnskapsgrunnlag om lokale forhold for å sikre en bærekraftig utvikling av hele kommunen (Øyri, 2018, s. 3).

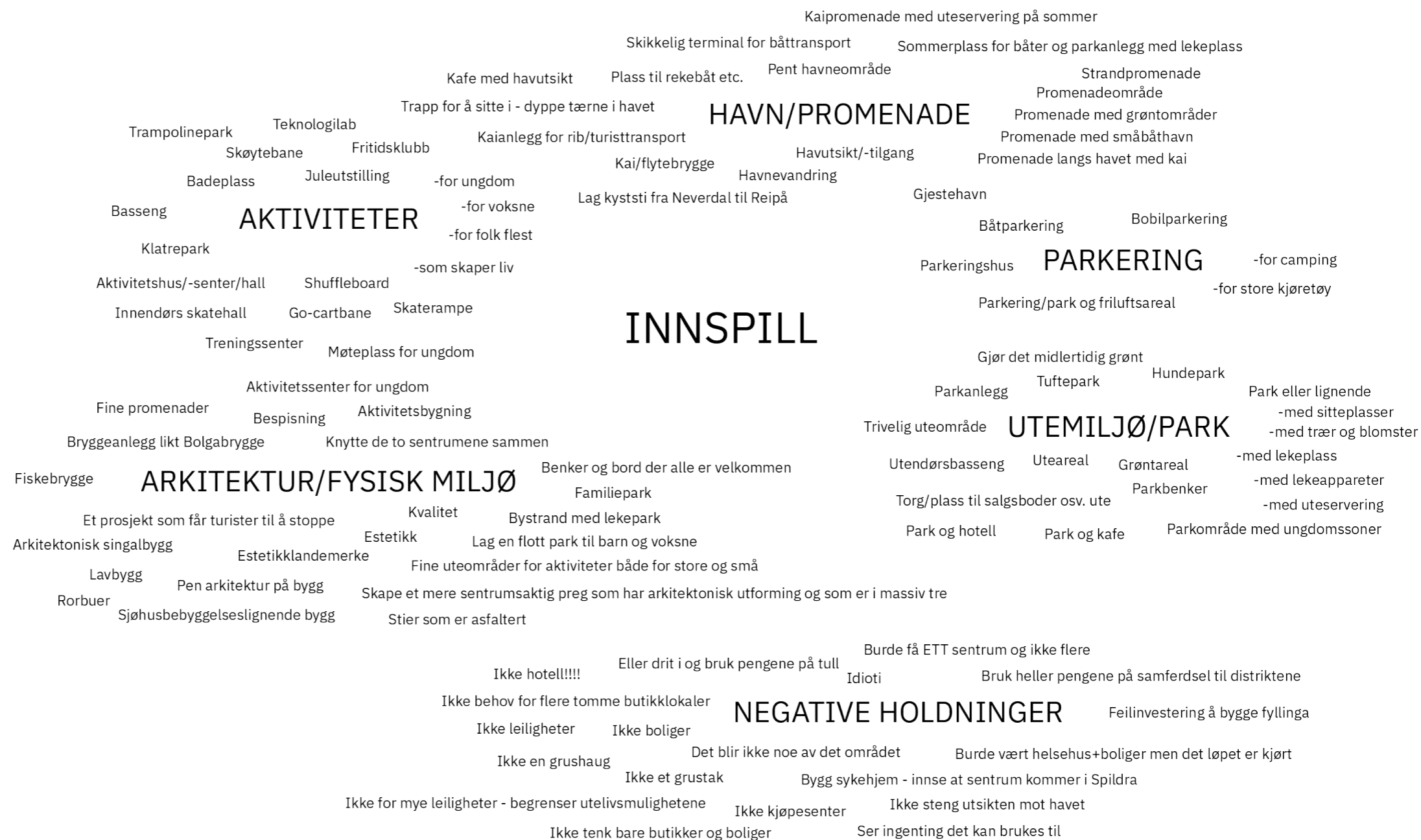

Figur 3.47: Ordskyen viser hva deltakerne svarte på: Beskriv Meløy kommune med tre stikkord (Øyri, 2018, s. 7).

Undersøkelsen spurte om hvilke møteplasser det var i Meløy. Flest ble nevnt på Ørnes, hvor Ørneshallen, sosialisering og butikker var nevnt mest (Øyri, 2018, s. 11).

I bruk av kommunen og hvilke funksjoner/tilbud som savnes, svarte flest: Kollektivtilbud, bedre serveringstilbud, bedre/flere møtesteder og bedre tilrettelegging for gang og sykkelveg. Tur- og idrett ble beskrevet som godt dekket. Av innbyggerne på Ørnes ble møteplasser for voksne mest etterspurt, etterfulgt av møteplasser for ungdom (Øyri, 2018, s. 12, 16).

Undersøkelsen spurte også om innspill til Fyllinga og en rekke forslag kom opp. Av funksjoner ble en rekke butikker, diverse boliger og ulike serveringssteder ramset opp. Andre kategoriserte innspill var mange, og er samlet her i tankekart. (Øyri, 2018, s. 22-25)

Figur 3.48: Tankekart innspill laget med data fra LEVA (Øyri, 2018, s. 22-25)

Verdt å merke seg:
 "Naturskjønn" er nevnt mest i beskrivelse av Meløy kommune.
 Møteplasser er høyt etterspurt.
 En stor variasjon på innspill, flere relatert til havet.

MEDVIRKNING

SLOT OG INTERVJUER

Spotting med ungdommer

Kompetansen ungdommer har er viktig i utviklingen av fremtidens kommuner (Regjeringen, u.å.). I forbindelse med befaringen fikk jeg gjennomført medvirkning med elever i 6. og 7. klasse ved Spildra barneskole. Målet var å få større kjennskap til ungdommens oppfattelse av sitt eget hjemsted. Dette gjorde de gjennom å lage en "Spot". Dette er en praktisk metode som er utviklet med fokus på å få frem hva som er viktig for barn og unge (Tverga, u.å.).

For å komme i gang startet de med å ta utgangspunkt i seg selv, og først fortelle hva som var viktig for dem. Deretter skulle de gjøre det samme med Meløy/Ørnes. Figur xx og xx er svarene oppsummert i ordskyer.

De kom også med innspill på hva Fyllinga kan bli brukt til. En rekke butikker og spisesteder ble oppramset. En annen mulighet som ble nevnt var tilkobling til trådløst internett. Dette forslaget er en indirekte del av flere av barna sin personlige splot (Telefon/wifi). Barna nevnte også strand, badelementer i vannet, og "stor leke-/møteplass".

Uformelle intervjuer

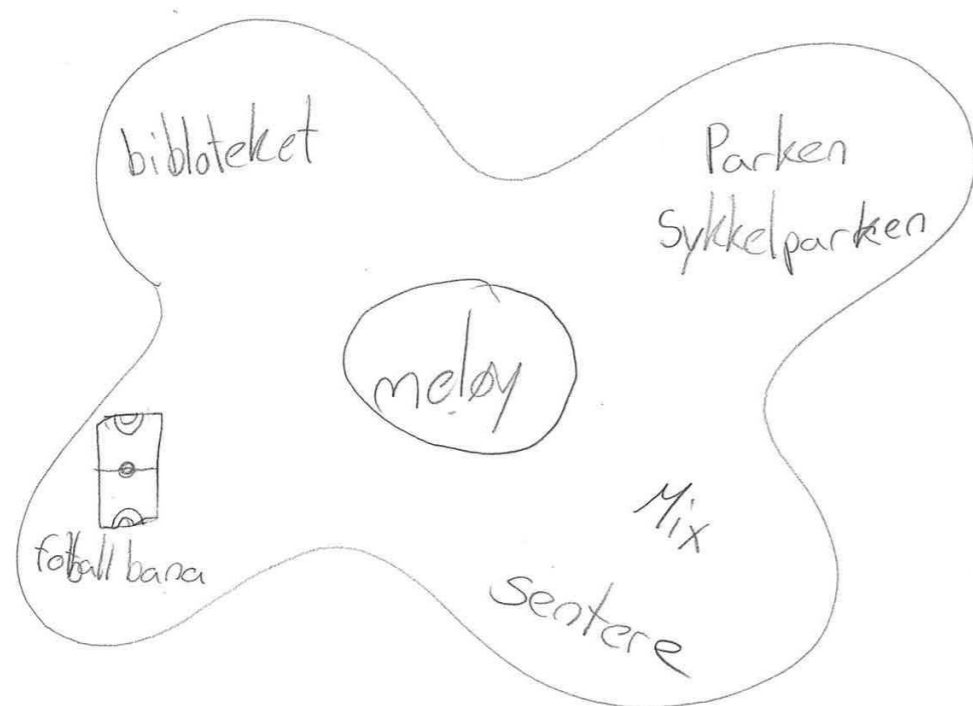
Gjennom å prate med innbyggere på Ørnes, kom det tydelig frem at flere hadde sterke meninger om utvikling av Ørnes og Fyllinga. Flere var lette å komme i prat med og var villig til å dele sine ønsker, utfordringer og tanker. Flere innbyggere nevnte badstu. Yngre voksne kunne tenkt seg en mulighet for å legge til med båt i sentrum 2. Videre gikk det veldig ofte igjen at Ørnes mangler en fin kafe/restaurant.

"Gjerne et sted man kan ta et glass vin"
"En plass som har skikkelig kaffe"

Sitater fra innbyggere i Meløy

Verdt å merke seg:

I sploten for hver enkelt elev, var ordene mat, venner, familie og fotball gjentatt flest ganger. I sploten som omhandler stedsidentitet, "hva som er viktig for Ørnes/Meløy" svarer flest Mix kiosken. Den er lokalisert i sentrum 1. Det andre som er nevnt mest ligger utenfor sentrumene, som restauranten Bella Napoli og fotballbanen.

Figur 3.49: Eksempel på en "splot" laget av elev ved Spildra barneskole

Hva er viktig for hver enkelt elev?

Figur 3.50: Ordsky laget med data fra elever ved Spildra barneskole

Hva tenker elevene er viktig for Ørnes/Meløy?

Figur 3.51: Ordsky laget med data fra elever ved Spildra barneskole

OPPSUMMERING

Forbindelser og bevegelse til fots

For å gjøre Ørnes mer attraktivt og hyggelig for myke trafikanter er det viktig å skape et sammenhengende nettverk av gangveier. Det er tre fotgjengeroverganger over Kystriksveien og til Fyllinga. De to som ligger lengst nord kan få en direkte kobling til miljøgaten. Miljøgaten kan også utbedres for å tydeliggjøre og skape mer kvalitet for de gående i sentrum 2.

Gammelveien

Mye av trafikken gjennom sentrum 2 og langs Gammelveien kan flyttes til Kystriksveien. Det er nødvendig med tilgang til enkelte innganger, varemottak og parkeringer langs med Gammelveien. Det kan likevel løses med enveiskjørt gate, eller ingen gjennomkjøring for å få ned biltrafikken.

Rundkjøringen og parkeringsplassen

Området med rundkjøringen og dagens store parkeringsplass er vanskelig å gjøre attraktivt for myke trafikanter. Dette området bør fortsette å få være bildominert og heller sørge for at gangnettverket beveger seg på en logisk måte rundt dette området.

Forbindelse mellom sentrum 1 og sentrum 2

Gangveien forbi Tidemannsbrygga er av dårlig kvalitet. Den smale passasjen med harde flater forsterker støyen fra Kystriksveien. Siden bygget og brygga er av dårlig forfatning bør det rives til fordel for en endring og forbedring av gangveien. Bilveien på nedsiden av Kystriksveien som kommer fra sør er nødvendig frem til Jensen Service og som driftsveien til rensesstasjonen. Ved å fjerne Tidemannsbrygga vil det bli en mer direkte visuell og fysisk kontakt mellom de to sentrumene. Grillhytta på Fyllinga bør også gjøres noe med, den kan flyttes eller materialet gjenbrukes til et nytt formål.

Parkeringsplasser

Ørnes ønsker å være et knutepunkt for hele kommunen. Det er store avstander og folk er avhengig av bil, derfor er det nødvendig med en stor andel parkeringsplasser sentrumsnært.

Utsikt og siktlinje

Utsikten til naturen og landskapet med fjell og hav bør ivaretaes og fremheves, dette er en del av identiteten og kvaliteten med Ørnes og Nord-Norge.

Den tydelige siktlinjen vest-øst, som går fra bunnen av idrettsveien og mellom byggene sør for sentrum 2 bør ivaretas. Siktlinjen er et positivt element som kan være med å fremheve nærheten til havet.

Rensesstasjon

Rensesstasjon burde aldri blitt plassert der den står i dag, dette er kommunen enig i (personlig kommunikasjon, februar 2023). Likevel er det dyrt å flytte, og de midlene kan heller brukes på å opparbeide området rundt. Om det skal bli en badeplass på Fyllinga bør rørene forlenges og slippe ut i nødvendig avstand. Biofiltret med ulukt og bygget generelt kan skjermes på en bedre måte fra aktivitetsområdet/parken.

Ny aktivitet

Idrettslagets deltakelse med oppbygging av volleyballbane og skaterampe er svært positivt. De engasjerer og får en tilhørighet til stedet, dette bør oppmuntres og ivaretas.

Promenade langs sjøen

Nærheten og bruk av sjøen bør prioriteres og vektlegges i utformingen av området. Gjennom analyser, samtaler og data fra medvirkning kommer det tydelig frem. En mulighet som er nevnt i LEVA undersøkelsen, og som jeg trakk frem i samtaler med innbyggere i Meløy, er mulig promenade langs sjøen. Dette var flere svært positive til.

Videre arbeid med Fyllinga

Disse tiltakene bør ligge som et grunnlag og prioriteres i plan for videre muligheter for Fyllinga. Navnet Fyllinga er et negativt ord som gir dårlige assosiasjoner, det bør endres. Det er viktig med et navn som har lokal tilhørighet og gjerne er unikt for stedet. Det nye navnet bør derfor komme fra befolkningen på Ørnes og i Meløy kommune.

Tegnforklaring:

- Nytt kjøremønster
- Utbedre miljøgata
- Promenade langs sjøen
- Forbindelser
- Viktig siktlinje
- Ny aktivitet
- Rives/gjenbrukes
- Rensesstasjon

Figur 3.52: Analysekart oppsummering

DEL 4

REFERANSEPROSJEKTER

INSPIRASJON

INSPIRASJON

Vestnes Sjøfront
Agraff Arkitektur
Ferdigstilt 2018

Havnepromenade som knytter sentrum og sjøen sammen i Vestnes. I tillegg til å skape en attraktiv gangforbindelse, gir prosjektet en mulighet for lek, soling, avslapning og utsikt. Prosjektet fremhever landskapet og er eksempel på vakker arkitektur.

Figur 4.1: Foto av Ziggi, hentet fra Agraff Arkitekter sin hjemmeside. Havnepromenaden og båtplassen

Bruker videre:
En attraktiv promenade som forbinder sentrum med sjøen, og tilbyr flere ulike aktiviteter.

Figur 4.2: Foto av Ziggi, hentet fra Agraff Arkitekter sin hjemmeside. En attraktiv gangvei og forbindelse til og fra sentrum

Figur 4.3: Foto av Ziggi, hentet fra Agraff Arkitekter sin hjemmeside. Utsikten til Romsdalsalpene i retning med gangveien

INSPIRASJON

Mo i Rana Sjøfront
Arkitektgruppen Cubus
Ferdigstilt 2018

Her er flere elementer lagt i forbindelse med sjøen, både gangveien, sitteplasser og kunstelement. De har også tatt visuelt i bruk uttrykk som hører til stedet Mo i Rana, plassert de i prosjektet som gjør det unikt og stedsrelatert.

Figur 4.4: Foto hentet fra Arkitektgruppen Cubus sin hjemmeside. Gangveien følger sjøfronten, med tekstuttrykk i belegg

Bruker videre:
Utforming som relaterer til stedet, og den enkle trappen som øker bevisstheten om tilgangen og nærheten til sjøen.

Figur 4.5: Foto hentet fra Arkitektgruppen Cubus sin hjemmeside. Utsikten ut fjorden med sitteplasser

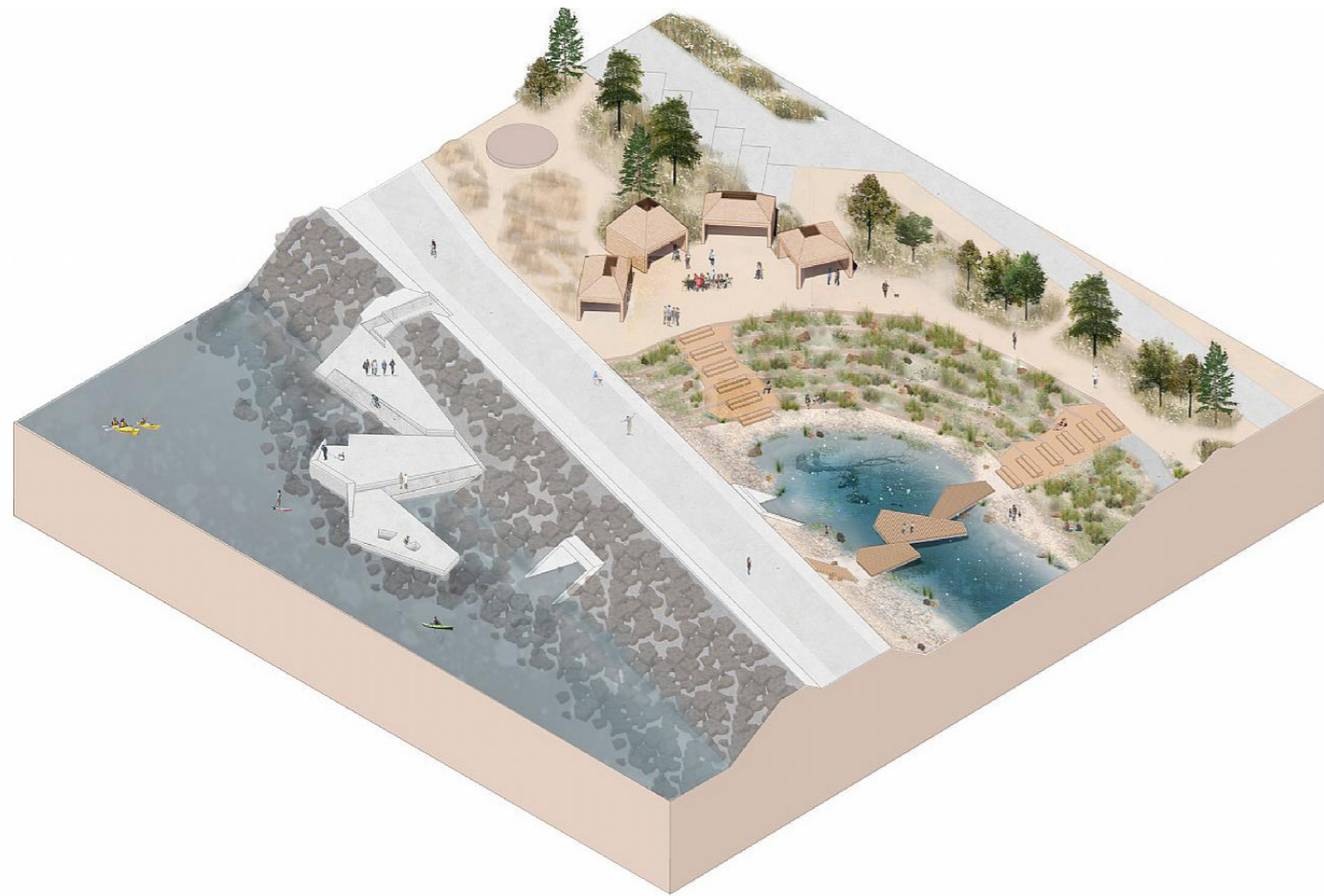

Figur 4.6: Foto hentet fra Arkitektgruppen Cubus sin hjemmeside. Trapp som skaper tilgang ut i sjøen

INSPIRASJON

Aarhus havn
C.F. Møller Architects

Et spennende og nyskapende prosjekt. Har tegnet ulike biotoper, og et eget basseng hvor mennesker kan oppleve nærheten til livet i havet. De har også skapt bevegelse på forskjellige måter rundt moloen, både igjennom og ned fra.

Figur 4.7: Illustrasjon hentet fra C.F. Møller Architects sin hjemmeside. En plan med flere muligheter for utforskning og bruk av havet

Bruker videre:
Det å legge til rette for aktivitet med sjøen, og et møte mellom mennesker og livet i havet.

Figur 4.8: Illustrasjon hentet fra C.F. Møller Architects sin hjemmeside. En plass hvor mennesker og natur kan møtes

Figur 4.9: Illustrasjon hentet fra C.F. Møller Architects sin hjemmeside. Viser bevegelse både ned fra moloen og igjennom

INSPIRASJON

Malvikfjæra
Naturlig
Sist istid

Dette er stedet hvor jeg har tilbringt flere sommere, og som jeg fortsatt finner en ro i å oppsøke. En langstrakt fjæra, med ulike sammensetninger av stein, sand og leire. Naturlige forhold som skaper et stort mangfold av marint liv.

Figur 4.10: Bilde viser forskjellig liv som finnes i fjæra, både med hjerteskjell, blåskjell, rur og blæretang

Bruker videre:
Gleden over tilgang til fjæra og sjø, det naturlige.

Figur 4.11: Bilde tatt i overgang mellom flo og fjæra, viser ulike steiner i størrelser og tekstur, samt terrengforskjeller

Figur 4.12: Bilde av naturlig platå som ligger like over grensen til hvor høyt floa går ved middel høyvann

INSPIRASJON

Trælvikosen, Brønnøysund
Snøhetta
Ferdigstilt 2022

En rasteplass og utsiktspunkt, langs fylkesvei 17/
Kystriksveien. Etablert som mulighet til å ta seg en
pause langs veien, og oppleve livet og tiden i fjæra.
Vadesteiner er lagt i en rett linje, i en høyde som
gjør at de forsvinner under vannflaten ved høyvann.

Figur 4.13: Bildet viser muligheten for en tørrskodd tur ut til skjæret

Bruker videre:
Det å ta i bruk tidevannet som et aktivt element.

Figur 4.14: Bildet viser steine plassert med lik avstand og høyde over normalnull

Figur 4.15: Foto Lars Grimsby, Statens vegvesen. En annen opplevelse ved høyvann

DEL 5

PROSJEKTERING

KONSEPTUTVIKLING

MULIG BRUK AV FYLLINGA

VIDEREUTVIKLING AV FORSLAG 1

STEDSFORSTÅELSE

Stedets identitet og karakter

Under et foredrag om stedsutvikling på rurale premisser ved NMBU, la Marius Hauland Næss frem flere oppfordringer. Han legger vekt på at hvert sted er unikt, og dette bør dyrkes i tettstedsutviklingen. Gjerne skap en historie, og utvid stedsidentitetsbegrepet. (...) Gode møteplasser skaper tilhørighet og stolthet (Næss, M. personlig kommunikasjon, 9. februar 2023).

For å kunne utvikle et sted, er det viktig å kjenne stedets karakter. Dette kan gjøres gjennom befaringer, analyser, intervjuer og medvirkning. Et viktig virkemiddel som Marius Hauland Næss og Snøhetta bruker er transposisjonering. Dette handler om å sette seg inn i andre sine roller, og hvordan de ser situasjon. Denne tilnærmingen er viktig for å kunne forstå stedet og hva lokalbefolkningen har behov for. (Næss, M. personlig kommunikasjon, 9. februar 2023).

Det er store geografiske avstander mellom tettstedene i Meløy, og til nærmeste by. Mye tid og forutsetninger handler om reise og avstander. Dette er subjektivt, både tid og hva man ser på som lang avstand. For mitt besøk på Ørnes kjente jeg på hvor lite mobil jeg var uten bil. Jeg var nødt til å be om skyss ved flere anledninger for å komme dit jeg skulle. Under samtaler med unge mennesker i Meløy kom det frem at mye av det sosiale er avhengig av bruk av bil, flere er også avhengig av ferje/båt.

Min opplevelse er at Ørnes har flott natur og tøffe værhold. I medvirkningen med elevene på Spildra barneskole, var det svært få som nevnte natur i beskrivelsen av Ørnes og Meløy. I uformelle intervju spurte jeg ofte om hvordan innbyggere i Meløy så på vær og vind, om det var noe attraktivt å oppholde seg ute. De fleste svarte at det var noe de ikke tenkte særlig over eller brydde seg om. De kunne godt sitte nært sjøen uten skjerming for vinden allerede i februar.

KVALITETER FOR ET GODT SENTRUM

Byromsnettverk

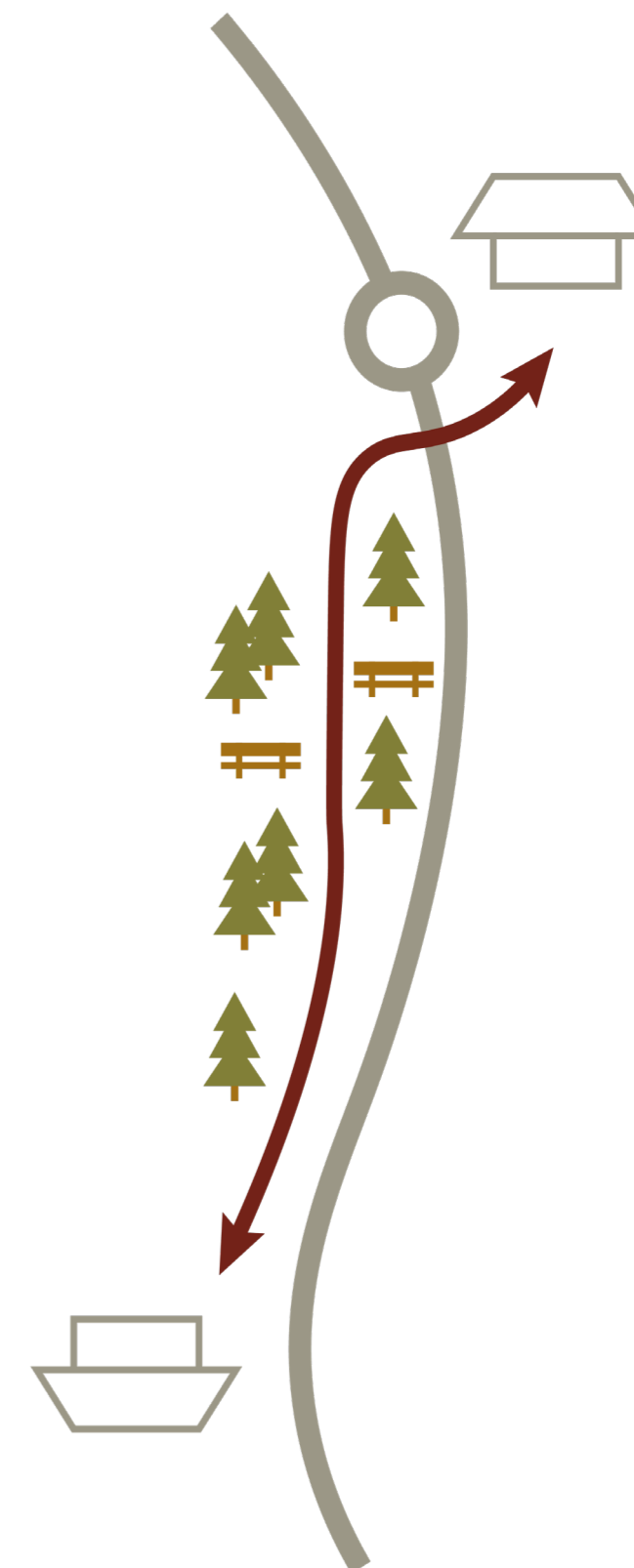
Det er flere aspekter som er viktig for å skape et godt sentrum på Ørnes. I "Byrom - en idehåndbok" legges det frem fem punkter for å skape et godt byromsnettverk: Brukbarhet, nærhet, sammenkobling, kvalitet og bynatur (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016, s. 22). Byromsnettverk defineres som infrastrukturen av gater, plasser, parker, blågrønne områder og gang og sykkelforbindelser. Byromsnettverk bør fungere som en sammenhengende helhet med ulike kvaliteter for alle. Disse kvalitetene bør være tilpasset brukerne og hvert sted, ut i fra hva behovet er. Ofte er det mangel på en overordnet strategi for hvor disse tiltakene og bidragene skal gjøres. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016). Gjennom analyser og medvirkning er det tydelig at forbindelser og møteplasser er etterlengtet på Ørnes, samt at Fyllinga kan være den rette lokasjon hvor dette etableres.

Avstander og forbindelser

Avstanden som er mellom sentrum 1 og sentrum 2 skaper utfordringer for utviklingen på Ørnes. Det som er verdt å merke seg er at det er forskjell på reell avstand og opplevd avstand. Gangveien som er mellom sentrumene er lite attraktiv. Ved å øke kvaliteten på denne kan flere være villig til å bevege seg lengre. Målet bør være at de som kan gå, velger å gjøre dette til og fra sentrumene (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016, s. 32).

Møteplasser

I *Gåboka* beskriver Inge Dahlman hvordan veier kan fungere som sosiale møtesteder. Dette gjelder spesielt boligområder hvor det er mangel på landsbyttorg (Dahlman, 2005, s. 65). I sentrumene på Ørnes er flere av byggene både butikk og leiligheter, området rundt er prioritert til parkeringsplasser. Det samme er påtenkt i det siste forslaget for utbygging på Fyllinga, fra Norconsult og Coop Nordland. For at gangveier skal oppnå funksjon som en møteplass og fellesareal, bør det være belysning, benker og beplantning. Denne utforming av gangveier vil bedre kvaliteten og gi et grunnlag for økt bruk og trivsel (Dahlman, 2005).

KONSEPTUTVIKLING

TILGJENGELIGGJØRING

Barriere

Utviklingen av Ørnes har ikke blitt gjort med hensyn av nærheten til sjøen. Det er tydelig gjennom både analyser og hva kommunen selv beskriver i programbeskrivelsen for parallelloppdraget. Kystriksveien krever mye areal og har ført til utfyllinger, den legger føringer for gangveier og sentrumsrunden som går for det meste et stykke fra sjøen. Byggene som appellerer til opphold, som restauranter og biblioteket har heller ingen direkte kontakt med sjøfronten eller naturen i området.

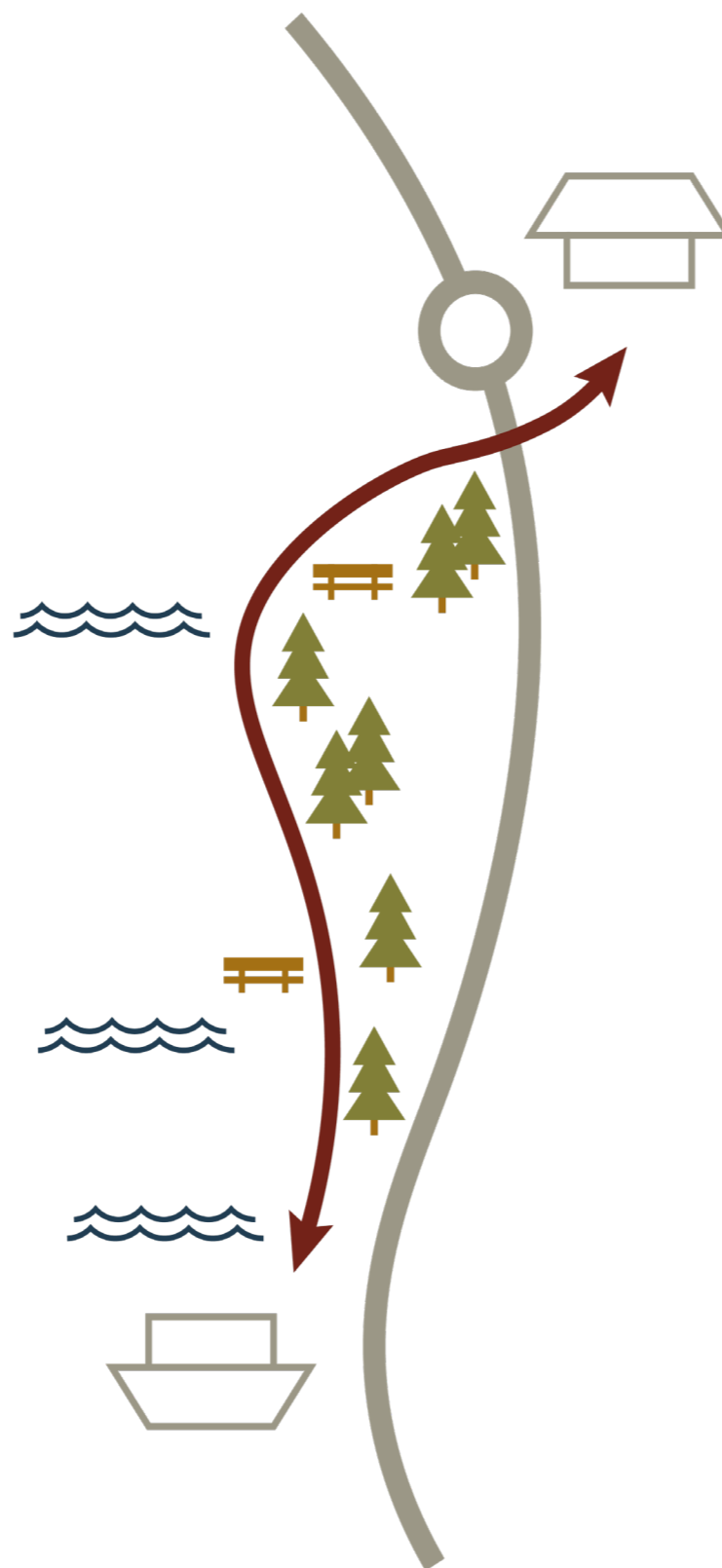
Dette er ikke Ørnes alene om, flere plasser fungerer veien som en barriere mot sjøen, og utbygging av leiligheter er med å privatisere store deler av sjøfronten (Carlsen, 2005). Ørnes har selv bygd ut sjøfronten med leilighetsbygg i sentrum 1, her har allmenn ferdsel langs sjøen blitt delvis borte. Denne nedbyggingen i strandsonen er et kjent problem over hele Norge (Åmås, 2020).

Menneske i møte med naturen

Ubygginger mellom land og hav har også blitt en barriere mellom menneske og natur. I det nordiske tidskriftet *Landskap*, retter CEO i Habitats, Rasmus Vincenz oppmerksomhet til denne utfordringen. Overgangen der land og hav møtes er noe av den mest dynamiske og allside naturen som finnes. Det er også i dette området mennesker historisk har bosatt seg, og trives med å oppholde seg. Likevel er stort sett all utbyggingen i dette området, de siste 50-100 årene gjort uten å tenke på livet i havet (Vincenz, 2022, s. 30).

Naturens premisser

Flere tiltak er mulig å gjøre for naturen sin del i utbygging av sjøfronter. Enkle grep kan gjøre at naturen lettere kan reetableres på menneskeskapt konstruksjoner og utforminger. Eksempelvis gir ensformige bratte flater som tradisjonelle kaikanter, dårligere vekstvilkår for planter. Det er bedre å bygge mer naturlikt med både bratt, skrått og flatt terreng. Lite tekstur eller glatte flater er også uheldig, en større variasjon av strukturer og vekstflater både i fjæresonen og på dypere vann er positivt for biomangfoldet. Det er også lurt med variasjon på steinstørrelser, fra større blokker og helt ned til sand og silt (NIVA, 2019, s. 30).

GREP

Opplevd og reel avstand

Avstanden mellom de to sentrumene er lengre enn ønskelig. Ved å få noe til å skje mellom, skape en attraktivitet og funksjon, kan opplevelsen av avstanden bli mindre. Utformingen av Fyllinga blir derfor avgjørende for sentrumsutviklingen av hele Ørnes. Målet blir at Fyllinga skal knytte de to sentrumene sammen. Dette bør også bli noe hele kommunen med de andre tettstedene støtter seg til, og kan være stolte av. Det bør bli et attraktiv møtested til fots, mulig å komme med bil, og den historiske veien og tilnærmingen fra og ved havet.

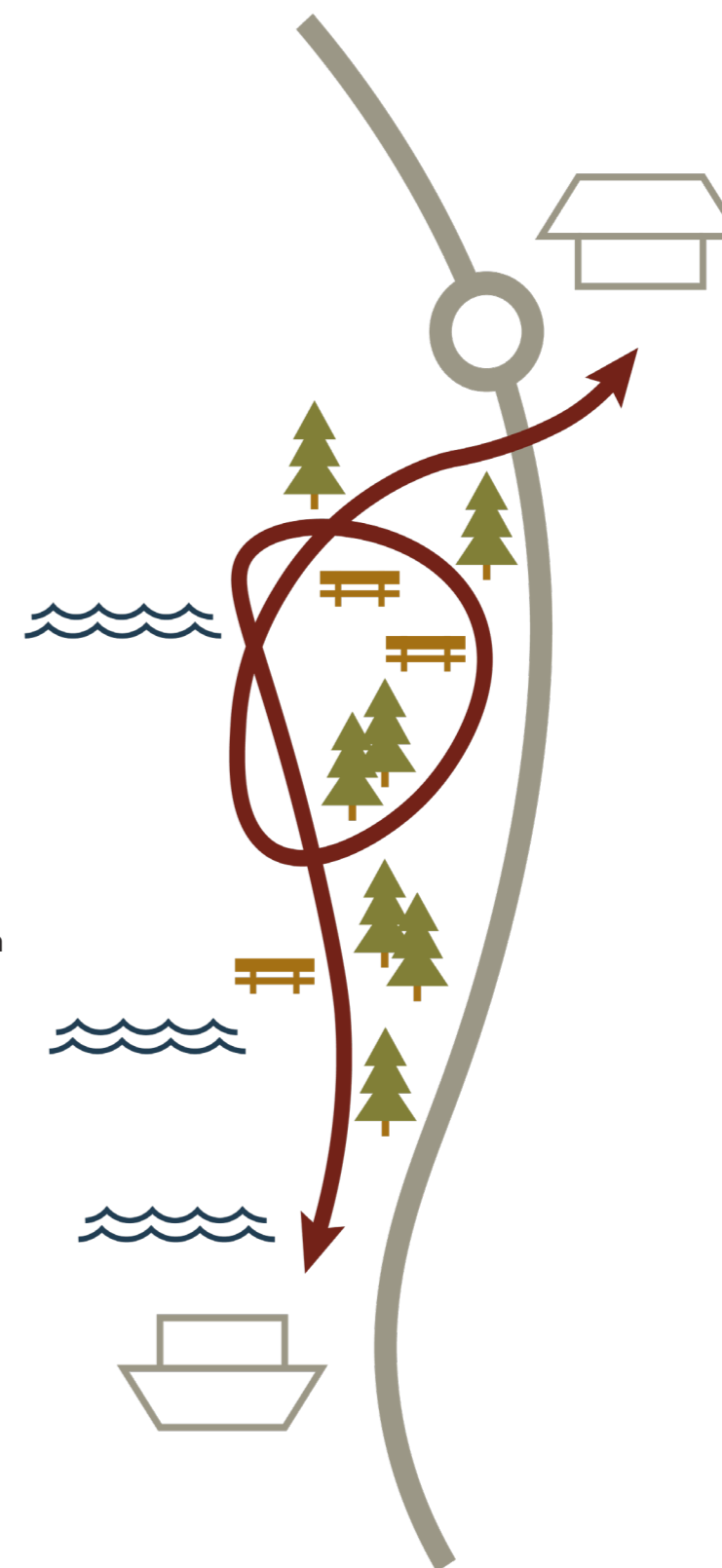
Utforming med nærhet til havet

Tilgjengeliggjøringen og åpenheten av havet bør prioriteres i utviklingen av Ørnes, både med den fysiske tilnærmingen og den visuelle. Forslaget med tidevannspark fra parallelloppdraget ble tatt godt i mot. Ideer fra spørreundersøkelsen til LEVA, samt samtaler med befolkningen i Meløy viser at mulighetene er mange, og etterspurt.

Det er komplekst å velge hvilke forslag, og hvordan utformingen av området bør bli. Det er viktig at forslagene er både realistiske, og kompatible med hverandre og stedet. Arbeidet med befaring, registrering, samtaler og analyser legger et grunnlag for forståelsen av stedet. Fagkompetansen innenfor landskapsarkitektur forener teori med praksis, og gir en mulighet til å fremme et tydelig og helhetlig forslag for utformingen av Ørnes. Det er dette som er kjernekompetansen til landskapsarkitekten, forene natur, menneske og form (Husaas, E. personlig kommunikasjon, 13. september 2022).

Konsept

Konseptet jeg har valgt å gå videre med er "Slå knute", og fungerer som en målformulering. Knuters funksjon er først og fremst å feste eller sikre, men de kan også bidra med estetisk kvalitet (Petersen, 2023). Knuter er mye brukt på sjøen, og er en del av kystkulturen. "Slå knute" blir noe som skjer, skaper oppmerksomhet, som videre kan være tiltrekkende og samlende. Fyllinga kan utformes til å få en samlende funksjon for Ørnes sentrum, og hele Meløy.

MULIG BRUK AV FYLLINGA

FORESLÅTTE MULIGHETER:

Som vist i del 2, planer for området, har det vært en rekke med forslag for utvikling av området. Det er flere grunner til at Fyllinga fortsatt er mest en grusflate den dag i dag. Både økonomiske årsaker, uenigheter eller tilbaketrekking fra aktører, og krav og retningslinjer fra regionalt plan (personlig kommunikasjon, februar 2023). Min oppfattelse er også at forslagene er lite tilpasset tettstedet Ørnes.

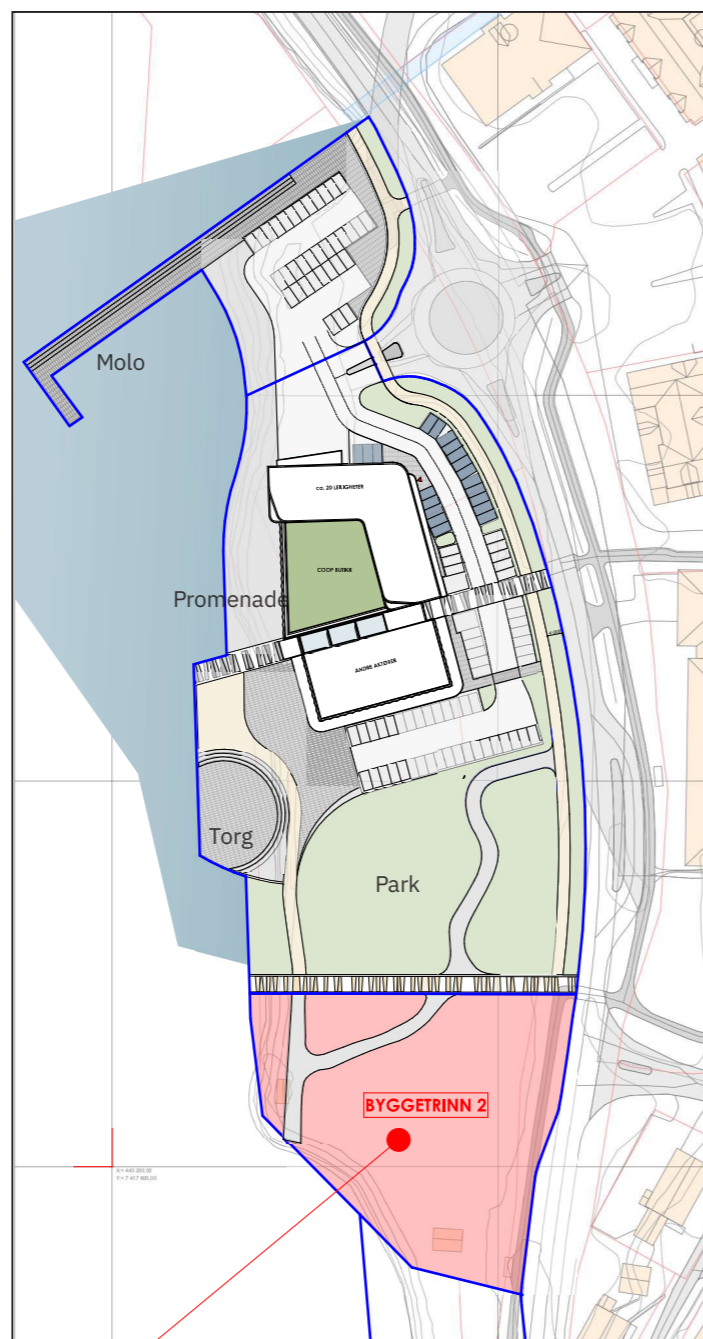
I 2015 tegnet Voll arkitekter et utredningsalternativ med et større kjøpesenter. Dette forslaget viser bebyggelse over hele Fyllinga, i tillegg en småbåthavn på utsiden. Med et slikt alternativ vil dagens to sentrum havne i skyggen av det nye kjøpesenteret. Det er svært omfattende, og vil trolig ha stor påvirkning på Ørnes og Meløy kommune. Det kan endre sammensetning på dagens funksjoner, påvirke hverdagsliv, og mulig føre til at flere oppholder seg mer inne på senteret, enn ute.

Parallelloppdragene fra 2019 viser en motsetning til Voll arkitekters forslag til bruk av Fyllinga. Her er det mer fokus på å bevare åpenheten, med torg og/eller park. Likevel er det ambisiøse alternativ, som innehar store endringer og større utbygging i andre deler av sentrum, og videre på Ørnes.

Det seneste alternativet fra 2022, Coop Nordland med Norconsult, er mer realistisk med butikk og leiligheter. Likevel er det også her flere hensyn som burde blitt vektlagt i utforming av forslaget: Det vil gi nye boliger til Ørnes, som er meget sentralt plasser med vakker utsikt utover sjøen. Byggets høyde vil derimot dominere og skjerme mye av utsikten mot havet fra sentrum 2. Plasseringen av bygget er lagt midt i den viktige sikt- og bevegelseslinjen som går vest-øst. Sørvest for bygget er det lagt inn et torg i god forbindelse til parken i sør. Den mest direkte forbindelsen mellom sentrum 2 og det nye torget vil gå gjennom bygget og/eller parkeringsområdet. Om man beveger seg langs med promenaden fra nord mot sør, er det ut i fra tegningen lite kvalitet. Det som er uklart og ikke lagt noen planer for er området markert rødt, byggetrinn 2 som i dag er opparbeidet park. Om dette forblir park vil alternativet gi et stort sammenhengende grøntområde for mulig aktivitet.

Figur 5.1: Illustrasjon fra Voll arkitekter med kjøpesenter og flere bygg

Figur 5.2: Utsnitt av situasjonsplan fra Norconsult

FORSLAG 1: BUTIKK MED KAFÉ

Dette er forslag jeg kommer med til mulig bruk av Fyllinga. I planen nede til høyre er bygget tegnet inn med en grunnflate på 3000 kvadratmeter. Det er grensen i de regionale planbestemmelsene.

Ved å ikke bygge leiligheter kan bygget være lavere, og kravet til antall parkeringsplasser går ned. Utsikten til fjell og hav fra sentrum 2 kan med dette også bevares på en bedre måte, sammenlignet med Norconsult sitt forlag. Plasseringen av bygget er også gjort med hensyn til den viktige sikt- og bevegelseslinjen. Gangforbindelsen fra sentrum 2 kan knyttes direkte forbi bygget og ut mot havet og promenaden. Hovedinngangen på bygget bør være på nordsiden, direkte kontakt med sentrum 2 og korteste vei fra parkeringsplassen. På sør eller vestsiden av bygget kan det etableres en kafé/bar som flere innbyggere etterspør. Det kan bli den nye møteplassen, med steds kvaliteten tett på havet.

Plasseringen av bygget vil gi mindre park i sør, sammenlignet med forslaget til Norconsult. Det er heller ikke etablert en gangvei langs med Kystrikkveien på vestsiden, forslaget her tar utgangspunkt i at det holder med den eksisterende på østsiden. Området nærmest rundkjøringen er fortsatt bilbasert og derfor forblir mesteparten av dette området parkeringsplasser, likt som i de fleste andre alternativene.

Om etterspørselen etter leiligheter er stor, er det mulig å gi ny funksjon til dagens butikklokaler i sentrum 2. Dette var et argument for kjøpesenter på Fyllinga fra Voll arkitekter i planbeskrivelsen fra 2016 (Voll Arkitekter).

Figur 5.3: Potensiell utsikt for en kafé og møteplass

Figur 5.4: Bilde tatt fra Ladekaia i Trondheim, serveringssted med utsikt over Trondheimsfjorden

Figur 5.5: Illustrasjon av forslag 1: butikk med kafé

MULIG BRUK AV FYLLINGA

FORSLAG 2: PARK

Et forslag med mer park kan skape flere ulike aktiviteter og møteplasser. Området blir tilgjengelig for alle og offentligheten, og muligheten til å bruke sjøfronten er helt åpen. Likevel er det en del utfordringer, det er få norske byer som har et parkområde like stort som det Fyllinga kan bli. Et for stort området kan oppleves utrygt og øde om det blir få personer som bruker det. Dagens lille grøntområdet på Fyllinga har ikke blitt skjøttet på en god måte, det krever ofte mye vedlikehold og ressurser for å holde en stor park velstelt.

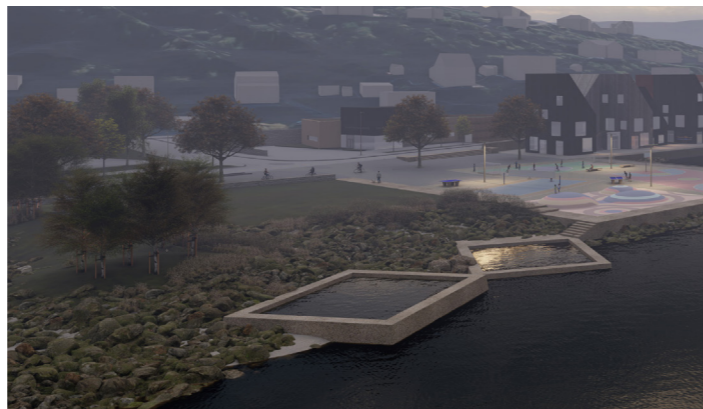
I parallelloppdraget kom Team White med forslaget om å gjøre hele Fyllinga om til park og øy, det fikk blandete tilbakemeldinger. Team DRMA tegnet inn en tidevannspark igjen som ble tatt godt i mot.

Det er ønske fra dagligvarebutikkene å få nye lokaler. Det å bygge nytt krever gunstig areal, noe det er lite av i sentrum med unntak av Fyllinga. Med dette alternativet kan det hende at butikkene velger å gjøre som Europris å etablere seg lengre vekk fra dagens to sentrum. Det beste i et bærekraft perspektiv vil være å bygge om lokalene som er utdaterte og står tomme på Ørnes i dag.

I forslaget til høyre er flere av ønskene fra medvirkningen tegnet inn, og deler av parken kan godt gjøres om til en tidevannspark. Området helt i sør, med rensestasjon og forbindelsen videre til sentrum 1 er hvor Tidemannsbrygga står i dag. Her er det i alle alternativene mulig å etablere flere parkeringsplasser etter behov. Promenade langs sjøen er her mer dynamisk enn i de andre alternativene.

Figur 5.6: To av de tre byggene i sentrum 2 som har dagligvarebutikk i 1. etasje, og stor parkeringsplass i forgrunn

Figur 5.7: Deler av Tidevannsparken og forslaget til DRMA

Figur 5.8: Illustrasjon av forslag 2: Park, med flere av innspillene fra innbyggere i Meløy

FORSLAG 3: LEILIGHETER

Meløy har negativ befolkningsvekst, og har ønske om flere innflyttere. I illustrasjonen nede til høyre er det tegnet inn tre leilighetsbygg med et grunnareal på 800 kvadratmeter hver. Utbygging av leiligheter kan gjøres på ulike måter. Om det skal være gunstig for utbygger, blir det ofte større leilighetsblokker. Høye bygg vil påvirke utsikten og opplevelsen av hele Ørnes. Boliger krever som oftest private parkeringsplasser som vil ta mye areal. Om man skal bygge parkeringskjeller på Fyllinga som ligger nært normalnull/havnivået, blir det kostbart. Løsningen er ofte å legge parkering i første etasje, hvor fasaden blir grå og lite imøtekomende. Dette er gjort ved utbygging av leilighetsblokker i sentrum 1.

Et av forslagene for utbygging på Ørnes har vært av mindre bolighus med arkitektonisk preg. Disse ble tatt godt i mot av flere innbyggere. Uansett størrelse vil boliger gjøre at området oppleves mer privat/halvprivat.

Figur 5.9: Bilde tatt mot sør og forbindelsen til sentrum 1, leilighetsblokken skjærer for utsikten til Meløyalpene

Figur 5.10: Leilighetsbygget har parkering i første etasjen og gir en grå fasade mot gaten

Figur 5.11: Arkitektonisk kvalitet med mindre bygg med et mer naustformet preg, illustrasjon fra parallelloppdrag av DRMA

Figur 5.12: Illustrasjon av forslag 3: Leiligheter, tilgang og krav til parkeringsplasser er ikke tegnet inn i illustrasjon

VIDEREUTVIKLING AV FORSLAG 1

BUTIKK MED KAFÉ - MØTEPLASSER “FOR FLEST MULIG”

Forslag 1 butikk med kafé, har få negative sider og vil med stor sannsynlig gi mest tilbake til flest mulig av innbyggerne på Ørnes og i Meløy. Forslag 2 park, vil være attraktiv for de enkelte som ønsker å oppholde seg ute, men dette begrenses ofte av vær og årstider. Forslag 3 leiligheter er arealkrevende og påvirker dynamikken og opplevelsen for alle de som ønsker å bruke området. Det er bedre om byggene i sentrum 2 med den store parkeringsplassen, blir transformert til boligområdet istedenfor. Fyllinga som er så sentralt og sjønært bør bli noe alle kan ta del i, en felles møteplass med kvaliteter for alle. Jeg går derfor videre med forslag 1, butikk med kafé,

I illustrasjonsplan for videreutvikling av forslag 1, til høyre, er flere av innspillene til innbyggere i Meløy tegnet inn. De ulike elementene skaper et helhetlig sammensatt nettverk av kvaliteter. Gangveien som går gjennom området fra nord til sør, er med på å binde sammen sentrum 2 med sentrum 1, på en attraktiv måte. Den er også med på å knytte sammen elementene, og legger opp til både opphold og bevegelse, noe som skaper flere møteplasser på tvers av alder og av interesser.

Butikk (I) med Kafé (L)

Selve plasseringen av bygningen er gjort med hensyn til forbindelser og siktlinjier. Ved å ta utgangspunkt i den maksimale størrelsen fra regionale planbestemmelsene, er det også mulig at det blir mindre. Det som eventuelt blir av resterende areal ved et mindre bygg, kan gå til mer grøntareal eller parkeringsplasser etter behov.

På vestsiden av bygget er det gode solforhold og skjerming fra Kystriksveien. Etablering av kafé med havutsikt bør gi en aktiv fasade og bidra til at dette området har kvalitet som tiltrekker seg folk.

Vegetasjon

Det bør plantes med hensikt om skjerming mot både Kystriksveien og rensesetasje. Flere voller kan etableres og lages større. Sammen med beplantningen skaper de rominndeling. En realistisk plan for skjøtsel og vedlikehold er nødvendig.

Parkeringsplasser

Det er etablert en rekke parkeringsplasser, samt HC-plasser. Dette for å tilgjengeliggjøre for flest mulig besøkende fra hele kommunen og tilreisende.

Bobilparkering (C) og Rasteplass (D)

Ladestasjon er bevart, og kan utvides med tilhørende rasteplass og bobilparkering.

Kai (E) og Småbåtbrygge (F)

Kaia er lagt i nord for å skape en attraktivitet på denne siden av Fyllinga. Her kan båter legge til og gi en ny mulighet for de som vil komme sjøveien til sentrum 2 og Ørnes. Brygga kan være med på å definere starten på promenaden langsmed sjøen, og som visuell link til slutten som er ute på moloen i sentrum 1. Det kan også være en innbydende fiskeplass, like ved utløpet på Mosvolluelva.

Tidevannstrapp (G) og Torg (H)

Et lite torg er lagt i enden av den viktige siktlinjien, og er en fin fysisk og tydelig visuell overgang fra sentrum 2, og ned til sjøen med tidevannstrappen. Det blir en lett og lavterskel tilgjengelig møteplass, nært hovedinngangen på butikken og parkeringsplassen.

Sjøpromenade (K)

Den kan fungere som en forlengelse av torget, og være en møteplass som gangforbindelse mellom sentrumene. Den kan også være med på å skape et møte og nærhet til sjøen. Den ene delen av gangveien bevares universelt utformet og over springflonivået. Den andre delen kan være under normalnull, og gi varierte opplevelser og lek med tidevannet.

Tidevannsbasseng (P) og Rullesteinfjære (Q)

Etablering av tidevannsbasseng kan bli noe unikt og særegent for Ørnes og Meløy. Med rullesteinfjære blir det også mer naturlig, med mulighet for et møte med livet i havet.

Badebrygge (R), Badstu (S) og Benker (T)

Badebrygge og badstu er populært og et tilbud tilpasset yngre voksne. Sammen med benkene på sørsiden, er det et fint sted å oppleve Meløy og midnattsolen, med utsikt til Meløyalpene.

Gresslette (U) og Aktiviteter (V, W og X)

Det er plass til enda mer aktivitet på Fyllinga. Basketballbanen kan utvides og forbedres, det samme kan dagens lille sykkelløype. Det er også fint med et flatt gressområde til fri bruk, avslapning eller fotball.

-
- A Mosvolluelva utløp
 - B Ladestasjon
 - C Bobilparkering
 - D Rasteplass
 - E Kai
 - F Småbåtbrygge
 - G Tidevannstrapp
 - H Torg
 - I Butikk hovedinngang
 - J Varemottak
 - K Sjøpromenade
 - L Kafé
 - M Uteservering
 - N Garderobe og toalett
 - O Sandstrand
 - P Tidevannsbasseng
 - Q Rullesteinfjære
 - R Badebrygge
 - S Badstu
 - T Benker i midnattsol
 - U Gresslette
 - V Basket- og volleyballbane
 - W Skaterampe
 - X Sykkelløype
 - Y Rensesetasje og biofilter
 - Z Snuplass
 - Æ Bussholdeplass
 - Ø Gangvei sentrumsrunden
 - Å Adkomst bilvei

10 25 50m

Figur 5.15: Rending av Bådebrygge

DEL 6

AVSLUTNING

DISKUSJON OG REFLEKSJON

REFERANSELISTE

FIGURLISTE

DISKUSJON OG REFLEKSJON

Oppgavens utgangspunkt

Utgangspunktet for denne masteroppgaven var å utforske tilgjengeligheten og bruk av sjøfronten. Etter å ha fått en oversikt og bedre forståelse av stedet Ørnes, innså jeg behovet for å endre tema og problemstilling til sentrumsutvikling. Dette ble gjort for å holde oppgaven mest mulig aktuell og realistisk.

Meløy kommune har vært en god støtte, noe som også har gitt meg et større grunnlag i forholde meg til utgangspunktet og gjøre oppgaven så virkelighetsnær som mulig. Kommunen har ikke stilt krav eller føringer til oppgaven.

De ulike planforslagene som er blitt presentert for området, bidrar til å understreke forutsetningen for denne masteroppgaven, forståelse av stedet. Parallelloppdragene viser et potensiale, men det er diskutabelt om disse forslagene er aktuelle for et tettsted som Ørnes, og om forslagene faktisk er ønsket av innbyggerne. Det samme gjelder mulighetsstudiet fra Norconsult, butikkbygg med leiligheter. Min oppfatning er at det viser et enklest mulig forslag, basert på Coop Nordlands visjoner og ønsker.

Derfor utgjør analysearbeidet en viktig del av denne masteroppgaven, det gir innsikt av Ørnes fra et landskapsarkitekturperspektiv. Jeg har også benyttet relevant teori og knyttet den til tettstedet. Dette har hjulpet meg med å utvikle konsept og strategi for utformingen, det å “slå knute”. Referanseprosjekter har vært til inspirasjon, hvor jeg har tatt med meg elementer som er tilpasset og utarbeidet videre i eget forslag.

Ut ifra forståelsen av utfordringer og muligheter, basert på analysene med medvirkning, anvendt teori, og diskusjon rundt ulike forslag, har jeg kommet fram til en mulighetsstudie for hvordan Fyllinga kan utformes. Min mening er at dette forslaget inneholder flere kvaliteter som er nødvendig for å oppnå en mest mulig vellykket sentrumsutvikling av tettstedet Ørnes. Forslaget tar hensyn til stedet og ønsker fra befolkningen.

Avgrensning av oppgaven

Det er viktig å erkjenne kompleksiteten i problemstillingen og stedet. Avgrensningene jeg har valgt for oppgaven utgår fra hva jeg oppfatter som relevant i utviklingen av stedet Ørnes, og hva som er realistisk å gjennomføre i en individuell masteroppgave i landskapsarkitektur.

Forslaget mitt fokuserer primært på utformingen av Fyllinga, med noen enkle forslag til endringer i andre deler av Ørnes sentrum. Jeg kunne utforsket sentrumsutviklingen i et større perspektiv. Valgt å inkludere utvikling av dagens kai og sentrum 1, samt å gjort større endringer i sentrum 2. Dette kunne vært en mer omfattende plan for transformasjon av eksisterende butikkbygg og parkeringsplasser, endringer i veinettet og hvor Kystriksveien skal gå.

Det er også en grense andre veien, for hvor virkelighetsnær denne oppgaven er, for det er mulig å gå enda mer i dybden. Da tenker jeg spesielt på hva som er realistisk planmessig med utbyggere og kommunen økonomisk. Det er også mye planlegging og detaljer som må på plass for å konstruere i tidevannssonen. Både sjøpromenaden og tidevannsbassenget er utbygginger som det ikke finnes gode eksempler på. Hvor realistisk er de egentlig, og til hvilken pris?

Konklusjon for valgt avgrensning er i hovedsak bestemt ut ifra hva som er mest aktuelt for en master i landskapsarkitektur. Dette er ikke en masteroppgave innen bygningsarkitektur, eiendomsforvaltning eller marinbiologi.

Forutsetninger og valg

Det er mulig å videreutvikle det konkrete planforslaget, blant annet med formspråket, valg og plassering av elementer og aktiviteter. Min erfaring med faget landskapsarkitektur, er at gode prosjekter utvikles gjennom velfungerende samarbeid med andre. Jeg har fått hjelp fra veileder, og diskutert og fått innspill fra medelever underveis. Likevel ville det vært en fordel for prosjektet om flere har vært mer involvert i oppgaven. Dette ville ført til at man i større grad og med bedre forutsetninger kunne diskutert valg og utforming underveis.

Et alternativ kunne vært å presentere forslaget for innbyggere og kommunen underveis. På den måten kunne man få direkte tilbakemeldinger fra de som bruker stedet, og gjort endringer i tråd med deres ønsker. Her kommer også utfordringen med avstanden til selve prosjektområdet. Det har ikke vært mulig for meg å dra på flere befaringer, hvor jeg kunne sett for meg forslaget mens jeg er på stedet. Dette er en av grunnene til at jeg har valgt å lage en 3D-modell. Dette gjør det mulig å illustrere og få en virkelighetsfølelse av hvordan prosjektet henger sammen med området rundt. Jeg har også brukt modellen til hjelp for plassering av trær og terrengvoller, for å oppnå god tilpasning av rom og avstander.

Det er også mulig å stille spørsmål ved konklusjonen om å gå videre med forslag 1, som er å utvikle området “for flest mulig”. Er dette svaret på hvordan man skaper en mest velfungerende sentrumutvikling på Ørnes? Burde en større del av oppgaven fokusert på forslag for utbygging av leiligheter? Noe som ville vært direkte knyttet til Meløy kommune sin utfordring med negativ befolkningsvekst.

Det kan det likevel argumenteres for at forslaget “for flest mulig” også kan påvirke befolkningsveksten. Ved å øke kvaliteten og gi noe til flere innbyggere, kan flere trives og forhåpentligvis færre velge å flytte ut.

Gjennomsnittsalderen i kommunen er over førti år, likevel er mye av medvirkningen, og flere av elementene i planen rettet mot barn og unge. For at Meløy skal være en levende kommune i fremtiden, er det denne gruppen de bør passe på å henvende seg til. Min oppfatning er at selv om tiltak er direkte rettet mot unge, vil det indirekte gi en glede til resten av familien og de eldre i området. Det at barn og unge har et sted å være ute, er positivt for flere.

Det er også mulig å velge en kombinasjon av forslag 1 og forslag 3, likt mulighetsstudie fra Norconsult. Fordel med dette er gjerne flere økonomiske midler, ved at utbygger får mer igjen ved større utbygging. De økonomiske midlene kan være nødvendig for å etablere flere av elementene fra planen til forslag 1. Likevel bør dette unngås som utgangspunkt, og heller være et alternativ hvis man ikke får gjennomført forslag 1 alene.

Tilslutt

Gjennom oppgaven har jeg forsøkt å kombinere to viktige aspekter: Tilgjengeliggjøring og bruk av sjøfronten, samt sentrumsutvikling. Jeg opplever at det fortsatt er et relativt utforsket område innenfor landskapsarkitekturfaget, å skape steder som fungerer for både mennesker og marint liv. Samtidig har det vært en økende oppmerksomhet rundt utviklingen av sjøfronter, spesielt i større byer. Eksempelvis har prosjekter som parallelloppdraget for Grønlikaia hatt mye oppmerksomhet, og er med på å fremme viktigheten av utforming også for livet under vann. Dette selv for Oslofjorden, som noen opplever mer død enn levende.

I Meløy lever havet fortsatt, og gjennom befaringen ble det tydelig at beboerne har en stolthet, og et ønske om tilknytning til naturen med sjøen. Oppgavens resultat ble flere muligheter for nærhet til havet, også fra Ørnes sentrum gjennom bruk og utvikling av Fyllinga.

Man kan utvikle tettsteder samtidig som man styrker stedsidentiteten. Sentrumsutvikling i Ørnes kan gjøres i samarbeid med naturen og landskapet rundt.

Figur 6.1: Under jernbanen og ned til fjæra, fra forfatterens hjemsted

LITTERATURLISTE

Arkiv i Nordland. (2022, 22 mars). *1900-tallet i Meløy*. Hentet fra 23. april 2023 <https://arkivinordland.no/fylkesleksikon/innhold/1900-tallet/1900-tallet-i-meloy.37895.aspx>

Barthel, K. (2022, 9. juni). Tidevann. *Store norske leksikon*. Hentet 23. april 2023 fra <https://snl.no/tidevann>

Carlsen, J. (2005, 18. mars). Sjøfronter for alle? *Bergens tidende*. Hentet 23. april 2023 fra <https://www.bt.no/btmener/kronikk/i/58zxm/sjofronter-for-alle>

Dahlman, I. (2005). *Gåboka* [PDF]. Hentet fra <https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmlui/bitstream/handle/11250/2499261/G%c3%a5boka.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Engeregen, L. (2023, 23. mars). Meløy. *Store norske leksikon*. Hentet 23. april 2023 fra <https://snl.no/Mel%C3%B8y>

Gundersen, S. (2021, 18. februar). Kjære innbyggere i Meløy, hvorfor er det slik splid mellom nord ogsør? *Avisa Nordland*, debattinnlegg. <https://www.an.no/kjare-innbyggere-i-meloy-hvorfor-er-det-slik-splid-mellom-nord-og-sor/o/5-4-1369314>

Kartverket (u.å.). *Se havnivå i kart*. Meløy kommune. Hentet 23. april 2023 fra <https://www.kartverket.no/til-sjos/se-havniva/kart?activeLayers=Stasjoner&zoom=17¢er=442929,7417745&locationId=147550&aar=2090&margin=0&code=MHW&fromSea=true>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2016). *Byrom - en idehåndbok* [Brosjyre]. Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/c6fc38d76d374e77ae5b1d8dcbdd92a/byrom_idehandbok.pdf

Kommuneprofilen.no. (2023). *Befolkningens alder i Meløy*. Hentet 23. april 2023 fra https://kommuneprofilen.no/profil/Befolkning/DinRegion/bef_alder_region.aspx

Kommunestyre Meløy kommune. (2022, 29. september). Saksfremlegg - Gnr. 61/61 - *Forhandlinger om utbyggingsavtale*. Hentet 14. april 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/motekalender/#se:mote/moteid:177291/utvalgId:310/vis:mote>

Kullingen. (2017, 30. mai). Materiallageret rives [Nettsted]. Hentet 23. april 2023 fra <https://kulingen.no/materiallageret-rives/>

Kullingen. (2018, 24. april). Ørnes 1, 2 og 3 [Nettsted]. Hentet 23. april 2023 fra <https://kulingen.no/ornes-1-2-og-3/24.04-12:04>

Kystriksveien. (u.å.). *Hva er Kystriksveien?* Hentet 23. april 2023 fra https://kystriksveien.no/hva_er_kystriksveien/

Mamen, J. (2023, 24. januar). Klimaendringer. *Store norske leksikon*. Hentet 23. april 2023 fra <https://snl.no/klimaendringer>

Meløy kommune. (2019, 25. juni). *Programbeskrivelse for parallelloppdrag utvikling Kystbyen Ørnes*. Hentet 14. april 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/parallelloppdrag/programbeskrivelse-for-parallelloppdrag-utvikling-kystbyen-ornes-kgv-25.6.2019.pdf>

Meløy kommune (2020, 28. august). *Fra fylling til grønn park*. Hentet 14. april 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/nyheter/fra-fylling-til-gronn-park/>

Meløy kommune. (2022, 24 mai). Forside: *Meløy nasjonalparkkommune*. Hentet 14. april 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/innhold/plan-og-naring/meloy-nasjonalparkkommune/>

Meløy kommune. (12. januar 2023a). *Fritidstilbud*. Hentet 24. april 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/innhold/kultur-og-fritid/fritidstilbud/>

Meløy kommune. (2023b). *Om næringslivet*. Hentet 23. april 2023, fra <https://www.meloy.no/naeringslivet/om-naeringslivet/>

Meløy tett på (u.å.). *Våre bygder*. Hentet 14. april 2023, fra <https://www.meloy.no/bygdene/>

NIVA, (2019). *Reetablering av biologisk mangfold i Oslos urbane sjøområder* (Prosjektnummer: 190205). Norsk institutt for vannforskning https://www.academia.edu/97448137/Reetablering_av_biologisk_mangfold_i_Oslos_urbane_sj%C3%B8mr%C3%A5der

Nordland fylkeskommune. (2023, 22. mars). *Regional planbestemmelse om etablering av kjøpesenter* (jf. PBL § 8-5). Hentet 14. april 2023, fra <https://www.nfk.no/tjenester/planer-og-planlegging/regionale-interesser-i-samfunns-og-arealplanleggingen/7-1-regional-planbestemmelse-om-etablering-av-kjopesenter-jf-pbl-8-5.57592.aspx>

Norske arkitekters landsforbund. (2020). Sluttrapport: *Parallelloppdrag «KYSTBYEN ØRNES -SAMMEN FOR MELØY»*. Hentet 14. april 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/kystbyen-ornes/nak-525-meloy-po-19.05.20-siste-versjon.pdf>

Petersen, J. J. (2023, 31. mars). Knute. *Store norske leksikon*. Hentet 23. april 2023 fra <https://snl.no/knute>

Regjeringen. (u.å.). *Barn og unges medvirkning* [Nettside]. Hentet 23. april 2023, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-ogregioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/kommunen-og-innbyggerne/barn-og-unges-medvirkning/id2615552/>

Solvoll, G. (23. februar 2023). *Årsdøgntrafikk*. Hentet 24. april 2023 fra <https://snl.no/%C3%A5rsd%C3%B8gntrafikk>

Seim, H. (u.å.). *Nytt kommunesenter på Ørnes*. Hentet 23. april 2023, fra <https://meloy.vandringen.no/kart/?Walk=117>

Statistisk sentralbyrå. (2023). *Meløy kommune* [Kommunefakta]. Hentet 23. april 2023 fra <https://www.ssb.no/kommunefakta/meloy>

Statsforvalteren. (2016, 11. januar). *Innsigelse til reguleringsplan for Ørnes sentrum* [Nettsted]. Hentet 23. april 2023 fra <https://www.statsforvalteren.no/nordland/plan-og-bygg/arealforvaltning/innsigelse-til-reguleringsplan-for-ornes-sentrum/>

Thorsnæs, G. (2020, 11. november). Nordland (geologi og landformer). *Store norske leksikon*. Hentet 23. april 2023 fra https://snl.no/Nordland_-_geologi_og_landformer

Timeanddate (2023, 23 april). Ørnes, Nordland Fylke, Norge — *Soloppgang, solnedgang og dagens lengde*, desember 2023. Hentet fra <https://www.timeanddate.no/astronomi/sol/@9707198?maaned=12&year=2023>

Tverga.no. (u.å.). *3 praktiske metoder for medvirkning* [Nettside]. Hentet 23. april 2023, fra <https://tverga.no/arkiv/medvirkning/3-praktiske-metoder/>

Vincentz, R. (2022). Hvor stopper byen og hvor starter havet? Om barrierer mellom land og vand. Og mellom ørerne. *Landskab* nr. 4 - 2022 Årgang 103. S. 30.

Voll Arkitekter. (2016). *Planbeskrivelse: Ørnes Sentrum vest for FV 17*. Versjon 1.2. Hentet 14. april 2023, fra http://webhotel3.gisline.no/GisLinePlanarkiv/1837/2012002/Dokumenter/18372012002_Planbeskrivelse%20-%20%C3%98rnes%20Sentrum_august%202016.pdf.

Wærden P. V. T., Timmermans H. & Bruin-Verhoeven, M. D. (2015). *Car drivers' characteristics and the maximum walking distance between parking facility and final destination*. The Journal of Transport and Land Use, Vol 10, No 1 [2017], s. 1-11

Øyri, E. (2018, 21. desember). *Digital medvirkning: Oppsamling Meløy*. LÉVA URBAN DESIGN. Hentet fra https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/parallelloppdrag/211218_rapport_a4_liggende_digitalmedvirkning_meloy.pdf

Åmås, K. O. (2020, 22. august). Norske strender blir privatisert | Knut Olav Åmås. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/kultur/i/zGWlb1/norske-strender-bli-privatisert-knut-olav-aamaas>

FIGURLISTE

Figur 0.1: Eget foto, juni 2021

Figur 0.2: Eget foto, februar 2023

Figur 1.1: Ørnes sentrum, 2019. Personlig kommunikasjon [Fotografi] hentet fra Bjørbekk & Lindheim, med tillatelse fra Meløy kommune januar 2023

Figur 1.2-1.5: Eget foto, februar 2023

Figur 1.6: *Dagens situasjon*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 20. mars 2023, fra Google Maps.

Figur 2.1: Detaljregulering av Ørnes sentrum, 2016. Hentet 3. februar 2023, fra kommune kart.com

Figur 2.2-2.5: Mulighetsstudie Norconsult, 2022. Sak nr. 2021/967. [Illustrasjon] Hentet fra møtekalender kommunestyremøte den 29.09.22 (meloy.kommune.no)

Figur 2.6: Utstillingen Kystbyen Ørnes, 2020. Meløy kommune [Fotografi] hentet fra <https://www.meloy.kommune.no/innhold/plan-og-naring/Kystbyen-Ornes/>

Figur 2.7: DRMA Arkitekter, 2019. [Illustrasjon] Hentet 26. januar 2023, fra https://www.dropbox.com/s/xi2riptu72nwf2e/20191129_%C3%98RNES_Projektheftel_leserversjon.pdf?dl=0

Figur 2.8-2.9: Juul Frost Arkitekter, 2019. [Illustrasjon] Hentet 26. januar 2023, fra <https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/kystbyen-ornes/kystbyen-ornes-mappe-jfa-m.pdf>

Figur 2.10-2.11: Haugen/Zohar arkitekter & White Arkitekter, 2019. [Illustrasjon] Hentet 26. januar 2023, fra https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/kystbyen-ornes/kystbyenornes_mastera3_white_hza_digital-leveranse_final.pdf

Figur 3.1-3.2: Eget foto, februar 2023

Figur 3.3: *Kart over Meløy kommune*, Norgebilder. Hentet 13. januar 2023

Figur 3.4: *Kart over Ørnes*, Norgebilder. Hentet 13. januar 2023

Figur 3.5-3.6: *Kotekart og Terrenkart*, egenprodusert, 2023. DAK kartgrunnlag henter fra Bjørbekk & Lindheim, med tillatelse fra Meløy kommune januar 2023

Figur 3.7-3.12: Eget foto, februar 2023

Figur 3.13: *Analysekart utsikter/siktlinjer*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.14-3.17: Eget foto, februar 2023

Figur 3.18: *Analysekart sjøfronter*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.19: Norsk klimaservicesenter, 2023. [Grafikk] hentet 23. april 2023 fra https://seklima.met.no/windrose/?timeresolution=last_10_years&locationid=SN80730

Figur 3.20-3.21: *Solforhold 21. juni*, egenprodusert, 2023. Hentet 4. februar fra autodesk app.spacemaker.ai

Figur 3.22: Kartverket, 2023. [Nivåskisse] hentet 23. april 2023

Figur 3.23: Nordlandsmuseet, 1964. [Fotografi] Hentet 12. mars 2023, fra <https://digitaltmuseum.no/021018887994/flyfoto-av-ornes-oversiktsbilde>

Figur 3.24: Nordlandsmuseet, 1964. [Fotografi] Hentet 12. mars 2023, fra <https://digitaltmuseum.no/021019237503/flyfoto-av-eiendommer-pa-ornes-det-gamle-kommunehuset-t-v>

Figur 3.25: Eget foto, februar 2023

Figur 3.26: *Analysekart funksjoner*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 27. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.27-3.30: Google maps, september 2022. [Skjermdump] hentet 14. mars 2023

Figur 3.31: *Analysekart veier og trafikk*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.32-3.35: Eget foto, februar 2023

Figur 3.36: *Analysekart parkering og avstander*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.37-3.40: Eget foto, februar 2023

Figur 3.41: *Analysekart for gående*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.42-3.45: Eget foto, februar 2023

Figur 3.46: *Analysekart elementer*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 3.47: Øyri, 2018. [Grafikk] hentet 3. mars 2023 fra https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/paralleloppdrag/211218_rapport_a4_liggende_digitalmedvirkning_meloy.pdf

Figur 3.48: *Tankekart innspill*, egenprodusert, 2023. Data hentet fra https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/plan-og-naring/paralleloppdrag/211218_rapport_a4_liggende_digitalmedvirkning_meloy.pdf

Figur 3.49: *Eksempel på en "Spot"*, personlig kommunikasjon, februar 2023. Gjengitt med tillatelse fra elever og ansatte ved Spildra barneskole februar 2023

Figur 3.50-3.51: *Ordsdy*, egenprodusert, 2023. Data hentet fra personlig kommunikasjon, februar 2023. Gjengitt med tillatelse fra elever og ansatte ved Spildra barneskole februar 2023

Figur 3.52: *Analysekart oppsummering*, egenprodusert, 2023. Grunnlagskart hentet 13. januar 2023 fra Norgebilder

Figur 4.1-4.3: Zigg, u.å. [Fotografi] Hentet 25. april 2023 fra <https://agraff.no/prosjekter/vestnes-sjofront>

Figur 4.4-4.6: Arkitektgruppen Cubus, u.å. [Fotografi] Hentet 25. april 2023 fra <https://arkcubus.no/prosjekter/sjofronten-i-mo-i-rana/>

Figur 4.7-4.9: C.F. Møller Architects u.å. [Illustrasjon] Hentet 25. april 2023 fra <https://www.cfmoller.com/p/-no/Aarhus-Blueline-i3818.html>

Figur 4.10-4.14: Eget foto, mai 2023 og juli 2022

Figur 4.15: Lars Grimsby, Statens vegvesen, u.å. [Fotografi] Hentet 3. mai fra <https://www.nasjonaleturistveger.no/no/turistvegene/helgelandskysten/tralvikosen/>

Figur 5.1: Voll arkitekter, personlig kommunikasjon, februar 2023. [Illustrasjon] Gjengitt med tillatelse fra Meløy kommune februar 2023

Figur 5.2: Situasjonsplan Norconsult, 2022. Sak nr. 2021/967. [Illustrasjon] Hentet fra møtekalender kommunestyremøte den 29.09.22 (meloy.kommune.no)

Figur 5.3-5.4: Eget foto, februar og mai 2023

Figur 5.5: *Illustrasjon av forslag 1 butikk med kafé*, egenprodusert, 2023

Figur 5.6: Eget foto, februar 2023

Figur 5.7: Team DRMA, 2019. [Illustrasjon] Hentet 26. januar 2023, fra https://www.dropbox.com/s/xi2riptu72nwf2e/20191129_%C3%98RNES_Projektheftel_leserversjon.pdf?dl=0

Figur 5.8: *Illustrasjon av forslag 2 park*, egenprodusert, 2023

Figur 5.9-5.10: Eget foto, februar 2023

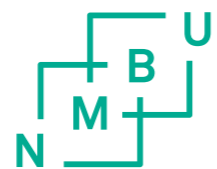
Figur 5.11: Team DRMA, 2019. [Illustrasjon] Hentet 26. januar 2023, fra https://www.dropbox.com/s/xi2riptu72nwf2e/20191129_%C3%98RNES_Projektheftel_leserversjon.pdf?dl=0

Figur 5.12: *Illustrasjon av forslag 3 leiligheter*, egenprodusert, 2023

Figur 5.13: *Illustrasjonsplan*, egenprodusert, 2023. DAK kartgrunnlag henter fra Bjørbekk & Lindheim, med tillatelse fra Meløy kommune januar 2023

Figur 5.14-5.15: Rendringer, egenprodusert, 2023. DAK kartgrunnlag henter fra Bjørbekk & Lindheim, med tillatelse fra Meløy kommune januar 2023

Figur 6.1: Eget foto, juni 2023

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway